

## EHL PRESIDENDI TERTIVUS

Armsad kolleegid!

Tänavused Eesti Hambaarstide Päevad on taas juubelihõngulised, sest esimesest Stomatoloogide Kongressist Tartus on möödunud 25 aastat. Suur heameel on teid kõiki taas kohata Tartus ja kaks toredate päeva, koos teadmisi ammutades ning suheldes, meie armsas ülikoolilinnas mööda saata.

Oleme sel aastal võtnud luubi alla mitmesugused teemad, mis konverentsi osas pakuvad teadmisi erinevates valdkondades. Ka üldtervist puudutavad teemad tulevad käsitlemisele. Seekord oleme panustanud just kodumaistele lektoritele. Kindlasti leiab igaüks siit endale huvipakkuvaid teemasid. Oskused diagnoosida, et leida patsiendile just tema vajadusi arvestav raviplaan, oskus kasutada õigeid ravivahendeid ja meetodeid leiavad käsitlemist erinevates hambaravi valdkondades, nagu parodontoloogia, liigesehaigused, juureravi ja hammaste kulumine. Pärast kevadist Kölni messi üllatavad näituse väljapanekud teid kindlasti uute materjalide ja tehnikaga.

Eesti Hambaarstide Liidu (EHL) 3 aastat tagasi valitud volikogul on jõudnud kätte aeg möödunud perioodile tagasi vaadata. Head mõtted ja ideed saavad teoks siis, kui meeskond neisse oma aega ja energiat panustab, miski ei sünni niisama ja siinkohal soovin edastada oma tänusõnad kolleegidele juhatusest ja volikogust. Sooviksin tänada pikaajalise panustamise eest EHLi asepresidenti Mare Saagi. Tahaksin tänada kogu volikogu infolehtede töögrupp, kuhu kuulusid Kristjan Gutmann, Kattri Arge, Stanislav Liskmann, Alon Rass, Mare Saag, Kristina Saarepera, Kristine Schmidt, Ülo Pintson, Lauri Vahtra ja Marek Vink - EHLi liikmed ning erinevad hambaravikabinetid on infolehtedest kindlasti kasu saanud! Kristjan Gut-

mann on mitmete aastate jooksul võtnud EHP korraldamise enda kanda ja teinud seda koos meeskonnaga suurepäraselt. E-tervise teema arengute osas sooviksin välja tuua Indrek Truija ja Kattri Arge panuse. Kattri on ka käesoleva aasta Eesti Hambaarstide Päevade eduka korralduse taga - aitäh! Tänan Marek Vink'i tema panuse eest laste hammaste tervise ennetustöösse ja Ülo Pintsonit suhtlemise eest Haigekassaga. Tänan volikogu esimeest Tenno Jänest ning aseesimeest Andrus Vuksi, ühtlasi vahvat Sotsiaalministeeriumi hambaravi eriala põhiohunikku Taavo Seedret. Mitmed teist on osalenud EHLi suvepäeval, mille särtsaka sisu eest tahan tänada Toomas Männastet.

Mul on hea meel, et käesoleval aastal on EHLi volikogu liikmete kandidaatide seas nii pikaajalise kogemustega tegijaid, kui ka alles värskest ülikoolist tööpõllule tulnud inimesi. EHLi liikmetel on nüüd võimalus oma sõna sekka öelda, et uus ja veelgi tegasusam volikogu saaks valitud. Sõltub ju see, mis Eesti hambaravis toimub, meist kõigist ja mida üksmeelsemad oleme, seda paremini saame ka kogu tervishoiupoliitikas kaasa lüüa.

Soovin teile kogu usina korraldusmeeskonna nimel mõnusaid hambaarstide päevi! Leidke endale põnevat loenguprogrammist ning saatku teid uudishimu ning põnevus ka messibokside vahel jalutades! Soovin, et peoõhtu Singer Vingeriga annaks uut hoogu algavasse sügisesse!



Teie,

Piret Väli

# A J A K A V A

---

## Reede, 23. august

---

### PÕHIPROGRAMM

#### Vanemuise teatri suures saalis

---

09:30	Tervitus <i>Piret Väli</i>
09:35 – 11:00	Ulatuslik kulumine: diagnoos ja prognoos, materjali ja restauratsiooni konseptsiooni valik erineva etioloogiaga kulumise korral <i>Niek Opdam</i>
11:00 – 11:30	Vaheaeg
11:30 – 12:15	3D diagnostika endodontias, proteetikas, kirurgias <i>Ülo Pintson, Liina Krünvald-Jaarman</i>
12:15 – 12:35	3D ortodontias! Küsi ortodontidilt! <i>Rita Nõmmela</i>
12:35 – 13:00	AVAMINE, muusikaline üllatus
12:30 – 14:00	Lõuna
14:00 – 16:00	Kulunud hammaskonna ravi: lahenduste leidmine süstemaatilise lähenemise abil. Kuidas patsienti mitmekülgset aidata? <i>Martin Martma, Kirsten Nigul, Reet Pallase, Piret Väli</i>
16:00 – 17:30	EHLi üldkoosolek, EHLi volikogu koosseisu valimised perioodiks 2013 – 2016
17:00 – 18:00	HAPPY HOUR MESSIL
20:00	Peoõhtu Püssirohu keldris SINGER VINGERIGA

---

### ÕDEDE PROGRAMM

#### Vanemuise teatri fuajees

---

10:00 - 10:45	Lauasterilisaatori igapäevane kasutamine ja hooldus <i>Raivo Kreutzwald</i>
10:45 - 11:30	Hambaraviseadme hooldus ja enam esinevad vead <i>Villu Vatter</i>

---

11:30 - 12:30	Botulismi toksiin, kui ravivõimalus näo-lõualuude patoloogia korral <i>Tiia Tamme</i>
12:30 - 14:00	Lõuna
14:00 - 15:00	Artrotsentees, kui üks ravivõimalus alalõualigeste haiguste korral <i>Oksana Jagur</i>
15:00 - 16:00	Alkoholi mõjud Eestis - teadmised ja tegevused <i>Iisi Saame</i>
16:00 - 16:30	Uudised suuhügieeni valdkonnas <i>Jana Olak</i>

# Laupäev, 24. august

## PÕHIPROGRAMM

### Vanemuise teatri suures saalis

09:30 – 10:15	Sinusiidid <i>Ene Kivirüüt</i>
10:15 – 11:00	Kliinilise otsuse tegemine parodontoloogias. Riskianalüüs. <i>Ene-Renate Pähkla</i>
11:00 – 12:00	Innovatiivsed tehnoloogiad ja biomaterjalid implantoloogias ja näo-lõualuukirurgias (Riia Stradinši Ülikooli Stomatoloogia Instituut) <i>Andris Bigestans</i>
12:00 – 13:00	Lõuna
13:00 – 13:30	Bisfosfonaatide tutvustus ja nende seos hambahaigustega <i>Tõnu Jõgi</i>
13:30 – 13:50	Hammaste ja lõualuude muutused seoses bisfosfonaatide kasutamisega <i>Dagmar Marandi</i>
13:50 – 15:00	Periradikulaarne mikrokirurgia <i>Dmitri Ruzanov</i>
15:00 – 16:00	Juureravi ümberravi – kas sellel on mõtet? <i>Veiko Vengerfeldt</i>

# ABSTRAKTID

---

## Reede, 23. august

---

### PÕHIPROGRAMM

---

#### ULATUSLIK KULUMINE: DIAGNOOS JA PROGNOOS, MATERJALI JA RESTAURATSIOONI KONTSEPTSIOONI VALIK ERINEVA ETIOLOOGIAGA KULUMISE KORRAL

Niek Opdam

Hammaste kulumine on kaasaegses läänemaailmas üha kasvavaks probleemiks. Seda seostatakse hammaste erosiooni ja bruksisimiga ning sageli soovitatakse restauratiivset ravi vertikaalsete mõõtmete suurendamisega. Loeng keskendub eeskätt hammaste ulatusliku kulumise all kannatavate patsientide ravile. Mida me teame erineva etioloogiaga kulumise kohta sellistel äärmuslikel juhtudel? Millal osutub restauratiivne ravi vajalikuks? Ja kas sel juhul tuleb tõsta ka hambumust? Milline restauratiivne ravi on ulatusliku kulumise korral kõige otsustavam? Direktne? Indirektne? Komposiit- või keraamiliste kroonidega? Milliseid materjale kasutada? Käesolev loeng püüab nendele küsimustele vastata tuginedes olemasolevale kirjandusele, ulatuslikule kliinilisele praktikale ja ESO projekti tulemustele – tegemist on Nijmegeni Ülikooli poolt läbi viidud uuringuga, mis keskendus restauratiivse ravi võimalustele ulatusliku hammaste kulumise juhtude korral.

#### 3D DIAGNOSTIKA ENDODONTIAS, PROTEETIKAS, KIRURGIAS

Ülo Pintson, Liina Krünvald-Jaarman

3D kujutis (*Cone beam computed tomography, CBCT*) on revolutsiooniline

muutus hammaste ja lõualuude haiguste diagnostikas, ravi planeerimisel ja tulemuste hindamisel. Kahemõõtmelise pildiga võrreldes on oluline erinevus informatsiooni hulgas ja täpsuses, tavalise kompuutertomograafiaga võrreldes on 3D kiirguskoormus oluliselt madalam.

Samas tuleb radioloogilise uuringu planeerimisel lähtuda kiirguskoormuse optimeerimise vajadusest ja valida igal juhtumil sobivaim uuringumeetod. Mitmed ravijuhised ja konsensusraportid aitavad hambaarstidel teha õigeid valikuid radioloogiliste uurin-gute kavandamisel.

Ettekandes tutvustatakse lisaks sellekohastele Euroopa ravijuhistele mitmeid ravijuhte meie praktikast: 3D uuringu abil diagnoositud hambajuure murdusid, juureraviga seotud probleeme, implantaatproteeside planeerimist, peetunud hammaste ravi planeerimist jne.

#### 3D ORTODONTIAS. KÜSI ORTODONDILT!

Rita Nõmmela

3D uuring annab ortodontile võimaluse täpsemaks raviplani koostamiseks. Sihipärane on teha nimetatud uuring retineerunud kaniinidega patsientidele kui ortopantomogramm näitab, et hambal on ebasoodne asend. Samuti on 3D uuring vajalik alalõua liigese erinevate probleemidega patsientidele selleks, et leida liigespähiku kahjustuse ulatus.

Hambaarstide head teadmised hammaste anatoomiast, hammaste lõikumisest, lõua-

luude kasvust ja arengust, näo- lõua- luude piirkonna funktsioonidest võimaldavad vältida erinevaid üksikute hammaste ja hambumuse anomaaliaid. Ortopantomogrammidel oleva informatsiooni parem kasutamine ja piimakaniinide õigeaegne eemaldamine hambaarstide poolt aitaks vähendada laste arvu, kes vajavad retineerunud kaniinide ortodontilist ravi. Koostöö hambaarstide ja ortodontide vahel võiks olla veel parem kui on täna.

### **KULUNUD HAMMASKONNA RAVI: LAHENDUSTE LEIDMINE SÜSTEEMAATILISE LÄHENEMISE ABIL. KUIDAS PATSIENTI MITMEKÜLGSELT RAVIDA?**

Martin Martma, Kirsten Nigul, Reet Pallase, Piret Väli

#### **Hammaste kulumise vormid ja diagnoosimine**

Arstidena näeme tihti oma igapäeva töös kulunud hammastega patsiente. Selliste patsientide ravi tundub esmapilgul väga keeruline ja seetõttu ei tegeleta kulumise probleemiga laiemalt, vaid parandatakse enamasti ainult tagajärgi. Tulemusliku ravi jaoks on aga oluline välja selgitada kulumise põhjused ja iseloom. Kui me teame kulumise etioloogiat, siis on lihtsam ka ravi planeerida. Loeng käsitleb erinevate kulumisvormide tutvustust ja diagnoosimist. Lisaks tutvustan loengus mõningaid ravijuh-tumeid.

#### **Ortodontilise ravi osa kulunud hammaskonna ravis**

Ortodontiline ravi hõlbustab paljudel juhtudel kulunud hammaskonna taastamist, pakkudes eelkõige paremaid võimalusi esihammaste esteetika taastamisel. Ettekanne keskendub ortodontilise ravi võimalustele läbi ravijuhtumite näidete.

#### **Kulunud hammaskonna proteetiline ravi** Ettekanne põhineb erinevate kulunud

hammaskonnaga patsientide ravijuhtumite praktilistel näidetel. Ülevaade antakse proteetilise ravi võimalustest kulunud hammaskonna ravimisel - millele eelkõige tähelepanu pöörata ja millest hoiduda parema ravitulemuse saavutamiseks.

#### **Kirurgia osa kulunud hammaskonna ravis**

Loeng käsitleb kulunud hammaskonna kirurgilisi ravivõimalusi. Kroonipikenduslõikus võib tihti olla suureks abiks kulumise ning liigse lõikumise tagajärjel lühenenud hammaste kliiniliste kroonide pikendamisel. Millal valida kroonipikenduslõikust ja milliste nüanssidega taolise lõikuse planeerimisel arvestada?

### **ÕDEDE PROGRAMM**

#### **LAUASTERILISAATORI IGAPÄEVANE KASUTAMINE JA HOOLDUS**

Raivo Kreutzwald

- Steriliseerimist puudutavad mõisted ja definitsioonid.
- Lauasterilisaatori mõiste definitsioon lähitaval standardist EN13060.
- Kaasaegse sterilisaatori programmid, nende kasutamine, võrdlus vanemat tüüpi sterilisaatoriga.
- Sterilisaatorite igapäevane kasutamine, hooldus.
- Nende kontrollimise võimalused.

## HAMBARAVISEADME HOOLDUS JA ENAM ESINEVAD VEAD

Villu Vatter

Loengus peatutakse järgmistel teemadel:

- Hambaraviseadme hügieeni- ja hoolduskava
- Hambaraviseadme pinnad
- Aspiratsioonisüsteem
- Veesüsteem
- Filtrite süsteem
- Roteeruvate instrumentide ehk otsikute hooldamine

## BOTULISMI TOKSIIN, KUI RAVIVÕIMALUS NÄO-LÕUALUUDE PATOLOOGIATE KORRAL

Tiia Tamme

Botulinum toksiin (BTX) on esimene bakteriaalne neurotoksiin, mida hakati kasutama kui ravimit. BTX on kasutatud üle kolmekümne aasta, kuid pidevalt lisandub uusi meditsiini valdkondi kus rakendatakse seda neurotoksiini erinevate haigusseisundite raviks.

Paljude näo- ja lõualuude patoloogiate ravis on edukalt rakendatud BTX. Jaotades peaja kaela piirkonna haigusseisundid neuromuskulatoorse ja neurosekretoorse, siis on võimalik mõlemat haigusrühma edukalt ravida botulismitoksiiniga. Ka on väga tuntud botulismitoksiini kasutamine näoja kaela piirkonna esteetilises meditsiinis, olles üheks populaarsemaks mitteinvasiivseks protseduuriks nii meil Eestis, kui ka mujal maailmas.

Tööstuslikult toodetakse Clostridium botulinum, mis on G+ obligatoorne anaeroobne mikroorganism. Clostridium botulinum on 8 erinevat serotüüpi: A, B, C1, C2, D, E, F, G, neist kaks esimest kutsuvad inimese organismis esile botulismi.

Toksiin blokeerib atsetüülkoliini vabane- mist presünaptilistelt närvilõpmetelt, põhjustades ajutise iseloomuga neuromuskulaarset paralüüsi.

Tänapäeval, on saadaval 7 erinevat Botulinum toksiini preparaati. Viis BTX-A (Botox, Dysport, Xeomin, Prosigne, PurTox) ja kaks BTX-B (Myoblocs, NeuroBloc).

Eestis on saadaval BTX-A (Botox 100, Vis- tabel ja Dysport).

## ARTROSENTEES, KUI ÜKS RAVIVÕIMALUS ALALÕUALIIGESTE HAIGUSTE KORRAL

Oksana Jagur

Temporomandibulaarliigese (TML) häired põhjustavad valu ja düsfunktsiooni miljonitel patsientidel üle maailma (Reston jt. 2003). Üldpopulatsioonist 30-40%-l on olemas vähemalt üks sümptom, mis viitab TML haigusele (Bessa-Nogueira jt. 2008). 3,2% maailma üldpopulatsioonist kannatavad art- riidi all, 10-15%-l nendest inimestest esineb alalõualuuliigese destruktsioon ja funktsiooni kadu (Laskin jt. 2006).

Sagedamini väljendub TML patoloogia nais- tel (LeResche 1997, Bagis 2012, Rezaii jt. 2012, Sipila jt. 2013). Põhilisteks sümptomiteks alalõualuuliigese haiguste korral on valu, suuavamistakistus, liigese helid ja lukustus. Temporomandibulaarliigese häi- red halvendavad patsientide igapäevaeluga toimetulekut, nagu rääkimine, söömine ja sotsiaalne tegevus (Voog jt. 2003, Jagur jt. 2012).

Artrotsentees on minimaalselt invasiivne kirurgiline protseduur ning seetõttu üks sagedamini kasutatav meetod TML haiguste korral.

Artrotsentees on liigeseõõne punktsioon eesmärgil aspireerida sünoviaalvedelikku diagnostilisel või ravi eesmärgil. Artrotsenteesi käigus loputatakse liigeseõõs ning vajadusel viiakse sinna ravimit. Saadud sünoviaalvedelik on võimalik määrata põletikumediaatorite ja tsütokiinide taset.

Artrotsentees on näidustatud kui konservatiivne ravi pole osutunud efektiivseks, Wilkes I-III staadiumite korral, kus prevaleeruvad kliinilised sümptomid, radioloogilised sümptomid luulistest struktuurides puuduvad (diski nihkumised) ja osteoartriidi korral.

Kasutusel on mitmeid artrotsenteesi meetodeid (ühe nööelaga, kahe nööelaga, artrotsentees hüdraulise rõhu all jt.). Tartu Ülikooli kliinikumis on artrotsentees kasutusel alates 1998 aastast, põhiliselt „lükka-tõmba“ meetodil. Artrotsenteesi ajal uhutakse välja tsütokiinid ja põletikumediaatorid (Voog jt. 2003, Kaneyama jt. 2004, Dimitroulis jt. 2005, Gulen jt. 2009), vabastatakse intrakapsulaarsed liited (Gulen jt. 2010), mille tulemusena sümptomid taanduvad – valu väheneb, suu avamine paraneb (Nitzan jt. 1997, Alpaslan jt. 2001).

Komplikatsioonid esinevad harva. Kõige sagedasemad on preaurikulaarne turse, lühiajaline hambumuse muutus, närvivigastus ja möödud postoperatiivne valu.

Ravitulemuste analüüsis selgus, et artrotsentees on efektiivne ravimeetod lühema kestusega patoloogia korral (Sakomato jt. 2000). Parima tulemuse annab artrotsentees koos konservatiivse ravi kasutamisega (Ghanem 2010, Machon jt. 2011).

## ALKOHOLI MÕJUD EESTIS – TEADMISED JA TEGEVUSED

Ilsi Saame

.....  
Ettekandes antakse ülevaade alkoholi tarvitamise levimusest ja alkoholi tarvitamist mõjutavatest teguritest Eestis, käsitletakse alkoholi mõju ühiskonnale ja üksikisikule, selgitatakse tõendus põhiseid võimalusi alkoholi tarvitamisest tingitud kahjude vähendamisel. Tutvustatakse Eestis koostamisel oleva alkoholi rohelise raamatu olulisemaid seisukohti, sh tervishoiusektori võimalusi alkoholi tarvitamisest tingitud kahjude vähendamisel. Tutvustatakse Terwise Arengu Instituudi tegevusi alkoholi liigtarvitamise ennetamise valdkonnas.

## UUDISED SUUHÜGIEENI VALDKONNAS

Jana Olak

.....  
Hammaste puhtuse olulisust ja katu eemaldamise vajalikkust tuleb patsientidele sageli selgitada. Iga päev puutume kokku patsientide-poolsete küsimustega, millist hambapastat ja hambaharja osta. Pidevalt täius-tatakse juba müügil olevaid hambapastasid ja võetakse kasutusele uusi toimeaineid. Eesmärk on ikkagi endine: et hambapastad toimiksid efektiivselt, tugevdaksid hamba emaili ja aitaksid vältida või pidurdada kaariese arengut.

Endiselt on soovitatav pesta hambaid fluoriidi sisaldava hambapastaga. Algava kaariese pidurdamiseks ei piisa ainult fluoriidi sisaldava hambapasta kasutamisest vaid soovitatakse kasutada ka kaltsiumit ja teisi mineraalaineid sisaldavate pastade apliteerimist hammastele. Milline oleks parim soovitus patsiendile? Hammaste puhastamine tundub tüütu tegevusena, eriti lastele. Hammaste meeldivamaks ja lihtsamaks puhastamiseks on välja töötatud uusi, erineva tööpõhimõttega hambaharju.

---

# Laupäev, 24. august

---

## PÕHIPROGRAMM

---

### SINUSIIDID

---

Ene Kivirüüt

---

Nina limaskest kui kaitseorgan. Mukotsiliaarne transport. Sinusiitide tekkemehhanism. Siinuste ostiumite sulguse põhjused ja selle tagajärjed. Rinosinusiidi patogenees. Rinosinusiitide diagnostika: ägedad ja kroonilised sinusiidid. Rinosinusiitide ravi põhimõtted: konservatiivne ja kirurgiline ravi.

### KLIINILISE OTSUSE TEGEMINE PARODONTOLOGIAS. RISKIANALÜÜS.

Ene-Renate Pähkla

---

Ettekanne ajendiks on Lõuna-Eestis töötava igemeravi spetsialisti töös esinevate küsimuste tutvustamine kolleegidele. Parodontiidi ravi prognoosi määramisel, erinevate ravivõimaluste analüüsimisel ja periimplantiidi riski arvestamisel tekkivad probleemid on illustreeritud läbi kolme haigusloo.

Prognoos on haiguse kulu etteennustamine baseerudes empiirilistel andmetel. Need andmed peaksid peale muud faktorite sisaldama haiguse raskusastet, ettekirjutatud raviplaani, teostaja oskuseid ja võimalusi ja patsiendi ravile allumist. Alternatiivsete raviplaanide hindamine on mõõdapääsmatu kliiniliste otsuste langetamisel.

Prognoosi määramise ja elulemuse kirjeldamise kõige aktsepteeritumaks meetodiks meditsiinis loetakse teaduspõhist lähene-mist. Kahjuks võivad saadaolevad andmed esindada n.ö jämedat statistikat, mis ei pruugi toetada meie kliinilise otsuse tege-

mist. Keeruliseks teeb andmete analüüsimise ka pidevalt kasvav infotulv.

Kas me saame loota abivahenditele nagu näiteks arvutiprogrammid või Irobotid? Siit kerkib esile ka küsimus „Mis on ideaalne raviplaan?“ Kas selline asi üldse eksisteerib ja kelle seisukohast vaadatuna.

Ettekande eesmärk on kolleege üles kutsuda tolerantsusele üksteise ja patsientide suhtes ning väärtustada arstimise kunsti.

### INNOVATIIVSED TEHNOLOOGIAD JA BIOMATERJALID IMPLANTOLOOGIAS JA NÄO-LÕUALUUKIRURGIAS (RIIA STRADINŠI ÜLIKOOLI STOMATOLOGIA INSTITUUT)

Andris Bigestens

---

Suu- ja näo-lõualuudekirurgia erinevate valdkondade, kirurgiliste protseduuride ja spetsialiseerumisvõimaluste mitmekesisus muudab nimetatud eriala üheks kõige paeluvamaks ja huvitavamaks meditsiinis praktikas. Viimase paarikümne aasta jooksul on meie igapäevases töös leidnud rakendust mitmed teaduslikud saavutused. Esile võiks tuua erinevat tüüpi biomaterjale pehmete ja kõvade kudede asendamiseks, hambaimplantaatide viimistluse täiustumist, mitmesugust tarkvara ortognaatse kirurgia protseduuride läbiviimiseks. Loomulikult ei saa jätta mainimata meie tublisid väliskolleege, kes on aidanud mitmeid uuendusi Läti hambaravis esmakordselt rakendada. Sooviksime kogu meeskonnaga jagada oma kogemusi ja näidata mõningaid tulemusi, mis nende 20 aasta jooksul on saavutatud.



## **BISFOSFONAATIDE TUTVUSTUS NING NENDE KASUTAMINE ONKOLOOGIAS JA HEMATOLOOGIAS.**

Tõnu Jõgi

.....  
Luukoe uuenemiseks ja selle tugevuse säilimiseks on vajalik tasakaal luu resorptsiooni ning luu remodelleerimise vahel. Luukoe uuenemises omab võtmetähtsust osteoklastide poolt uute niššide tekitamine, kuhu seonduvad osteoblastid. Bisfosfonaadid on keemilised ühendid, mis seovad luus kaltsiumihüdroksüapatiiti ja vähendavad luu resorptsiooni, nad blokeerivad osteoklastide funktsiooni ja suurendavad nende apoptoosi. Uuemate uuringute tulemusel vähendavad bisfosfonaadid ka angiogeneesiks vajalike kasvufaktorite sünteesi ja põhjustavad hüpoksiat. Osteoporoosi ravis on enam kasutatavad alendronaat, ibandronaat, risedronaat, kombinatsioon alendronaat+kolekaltsiferool ja uuematest strontsiumranelaat. Nende bioloogiline efektiivsus on erinev, manustatakse enamasti suu kaudu. Onkoloogias ja hematoloogias eelistatakse veenisest infusiooni. Eestis enim kasutatavateks preparaateks on pamidronaat ja zoledroonhape, millest viimane omab toimet nii osteoklastidele kui osteoblastidele. Bisfosfonaatide retensiooni määr on seotud luukoe uuenemise tempoga, siiski jäävad nad skeletti aastateks.

Kasvajalise haigusega võib kaasneda luude haaratus kas lüütiliste ja sklerootiliste kolletena või mõlemate samaaegse esinemisega. Müeloomi haiguspildi oluline osa on lüütilised kolded skeletis. Soliidtuumorite puhul on luumetastaasid kaugelearenenud haiguse tunnuseks. Nad on sagedasemad eesnäärme ja rinnanäärme vähi (65-75%), kopsuvähi (30-40%), neeruvähi (20-25%), kilpnäärme vähi; kliinilises praktikas harvem kolorektaal vähi, maovähi jt. korral. Ainult luumetastaaside olemasolu

rinnanäärme või eesnäärme hormoonravile tundliku vähi puhul on suhteliselt hea prognoosiga ning patsiendid võivad saada ravi bisfosfonaatidega aastaid. Seevastu mitme organsüsteemi metastaseerumise korral (nt. luumetastaasid ja parenhümatoomsed elundite metastaasid) on haigete prognoos halvem, eluiga lühem ning seetõttu bisfosfonaatide kasutusaeg ka oluliselt väiksem.

Patoloogiline skeletiga seotud sündmus (SRE, sceletal related event), eelkõige luumetastaasidest tingitud patoloogiline luumurd või lülisamba lülide kokku vajumine, mõjutab väga oluliselt patsiendi elukvaliteeti. Ka onkoloogiline ravi, eriti hormoonravi süvendab luukoe hõrenemist ning soodustab SRE teket ja halvendab paranemist. Enamus bisfosfonaate toimib lüütilistes kolletesse, vähendades nendes luuresorptsiooni ja skeletiga seotud komplikatsioonide teket, samal ajal vältides ka uute luumetastaaside moodustumist. Zoledroonhape toimib nii lüütilistes kui sklerootilistes kolletesse.

Eestis puudub ülevaade patsientide hammaste seisukorrast kasvajalise haiguse diagnoosimisel ja onkoloogilise ravi alustamisel. Enamasti hammaste seisukorda onkoloogide poolt ei dokumenteerita, on võimalik jälgida stomatoloogi külastusi digiloo päringute kaudu. Onkopsüüfilise raviga kaasneb sageli hammaste seisukorra edasine halvenemine. Katkised hambad, hamba juured võivad olla ka infektsiooni allikaks. Onkoloogias ja hematoloogias kasutatava bisfosfonaatravi oluliseks tüsistuseks on lõualuude osteonekroosi teke. Tekkeriski suurendavad invasiivsed protseduurid nagu hamba ekstraktsioon, parodontaalkirurgia (kaasa arvatud krooni pikendamine, luu siirdamine, gingivoplastika), parodonti sügavpuhastus (võib teha tavalist supragin-

givaalse kivi eemaldamist hügienisti poolt), apikotoomia ehk kirurgiline juureravi (võib teha tavalist konservatiivset juureravi), hambaimplantaatide asetamine.

## HAMMASTE JA LÕUALUUDE MUUTUSED SEOSSES BISFOSFONAATIDE KASUTAMISEGA

Dagmar Marandi

10

Bisfosfonaate (BP) kasutatakse luukude hävitavate haiguste – osteoporoosi ja luumetastaaside korral, et vähendada luukoe nõrgenemist ja destruktsiooni, pidurdada luumassi kadu ja luu demineraliseerumist. Bisfosfonaadid pärsivad luu metabolismi ja vähendavad seeläbi luumetastaaside progresseerumist, patoloogiliste fraktuuride teket, kontrollivad luuvalu ja parandavad patsiendi elukvaliteeti. BP kasutatakse häirunud kaltsiumi ja fosfaadi metabolismiga haiguste ennetamiseks ja raviks. Näiteks kasutatakse bisfosfonaate laialdaselt ka osteoporoosi ravis.

Bisfosfonaatide kõrvaltoimed näo- lõualuupiirkonnas on on harvad, kuid tõsised. Enim on tuntud bisfosfonaatidest tingitud lõualuude osteonekroos (BRONJ), mis esineb sagedamini alalõualuus. See tüsistus võib tekkida eeskätt pahaloomulise kasvaja ja luumetastaasidega patsientidel, kelle raviskeemi kuulub suurtes annustes bisfosfonaatide intravenoosne manustamine. On teada, et suukaudsete ravimvormide kasutamisel ei teki kõrvaltoimed üldse või nende ilmumine võtab kauem aega (kuni 3 aastat enne BRONJ diagnoosi saamist). Kuna bisfosfonaatide eliminatsiooni poolväärtusaeg on suhteliselt pikk, siis akumuleeruvad nad luudes mitmeteks kuudeks kuni aastateks, tuues luudes kaasa ravimi kontsentratsiooni tõusu ja lõualuu nekroosi tekkeriski suurenemise.

BRONJ diagnoositakse patsientidel, kes saavad bisfosfonaatravi, ei saa kiiritusravi ja samaaegselt püsib paljastunud luukolle üle 8 nädala. Sageli kaasnevad selle seisundiga valu, pehmete kudede turse või haavandumine, infitseerumine, abstsedeerumine, närvi funktsiooni häired, oro-antraalne fistel ülalõuas.

BRONJ riskifaktorid jagatakse 3 gruppi: (i) BP kasutamine – intravenoosne või suukaudne, annuse ja ravikuuri kestvus; (ii) süsteemsed faktorid – pahaloomuline protsess (rinna- või prostata vähk), müeloom, diabeet, osteoporoos, ravimid (steroidid, immuunsupressandid); (iii) lokaalsed faktorid – suuõone protseduurid (hamba eemaldamine, parodontaalkirurgia, implantaatide asetamine).

Haigust saab jagada ka erinevatesse staadiumitesse vastavalt kolde suurusele, limaskestast muutustele, valule ja luu haaratusele.

BRONJ ennetuse nurgakiviks on põhjaliku suuõone kontrolli teostamine enne BP ravi alustamist. Kontrolli käigus leitud probleemsete ja haiguskahtlased hambad tuleb eemaldada, teostada hamba-, juure- ja igemeravi, proteese kandvatel patsientidel tuleb kõrvaldada kõikvõimalikud traumaalilised.

Kui ennetusmeetmete vaatamata on patsiendil tekkinud BRONJ, siis on käsitluse sõlmküsimusteks, valu ja infektsiooni kontroll, nekrootilise luu ja sekvestrite eemaldamine kolde piires. Eelistada tuleb minimaalset kirurgilist sekkumist, pigem aga suuloputusi ja korralikku suuhügieeni. Ulatuslik luunekroosi kolde puhastamine kirurgilisel teel on näidustatud vaid varuvarian-dina patsientidele, kel konservatiivne ravi ei ole andnud piisavaid tulemusi või kui on tekkinud patoloogilised luumurrud.

## PERIRADIKULAARNE MIKROKIRURGIA

Dmitri Ruzanov

.....  
Kas tänapäeval kus me kõik ladasalt ase-  
tame implantaate on meil apikotoomiat  
vaja? Mis siis kui periapikaalne tsüst retsi-  
diveerub? Kas on alati vaja naaberhambaid  
devitaliseerida? – Need küsimused kerkivad  
siis kui kaalutakse tipureseksiooni või avas-  
tatakse röntgenil suur juurealne tsüst.

Viimastel aastatel toimunud areng on kaasa-  
toonud kirurgilise mikroskoobi üha laialda-  
semat rakendamist hambaravis. Tänapäe-  
val ei ole sugugi küsitav mikroskoobi kasu-  
tamise mõistlikkus konservatiivse juureravi  
käigus. Seda suurem on selle töövahendi  
roll kirurgilise sekkumise ajal. Suur suuren-  
dus ja parem ergonoomika võimaldavad  
teostada keerulist protseduuri täpselt, puh-  
talt ja minimaalse kaasneva traumaga. Sel-  
liste eesmärkide täitmine aga nõuab teist-  
sugust tehnilist varustust – seda eelkõige  
mikrokirurgiliste instrumentide näol. Muutu-  
nud on instrumentarium, kirurgilised võt-  
ted ja bioloogilised arusaamad: ehk miks  
me teeme seda, mida me teeme.

Loengus käsitletakse kaasaegse mikrokirur-  
gilise juureravi näidustust, juhtumi valikut  
ja vajaliku planeerimist. Antakse ülevaade  
mikrokirurgilisest tehnikast ning kasutatava-  
test vahenditest. Arutatakse juuretipu, luuk-  
rüpi ja pehmekudedede käsitlemist.

Loengust osavõtja arendab praktilisi oskusi  
järgnevates valdkondades:

- diagnostika: anatoomilised anomaal-  
liad ja konservatiivse ravi tüsistused
- juhtumivaliku algorütm: millal hamba  
säilitamine, millal hamba asendamine
- meeskonnatöö: töö ja vastutuse jaga-  
mine
- arstidevaheline kommunikatsioon:  
kuidas suunata patsienti

## JUURERAVI ÜMBERRAVI – KAS SELLEL ON MÖTET?

Veiko Vengerfeldt

.....  
Loengu esimene osa käsitleb ja defineerib  
juureravi edukust. Loeng katab osa juure-  
ravi ümberravi võimalustest ja meetoodika-  
test, mida saab kasutada või mida on varem  
kasutatud. Mõnda meetoodikat kirjeldatakse  
detailsemalt ja arutatakse nende eeliseid  
ja puudusi. Lisaks eelnevale vaadatakse ka  
tulevikku, millised võiksid olla uued meeto-  
did ja vahendid, mis turule tulevad. Loeng  
katab ka mõnda juureravi kõrvalhaharu  
nagu hammaste temporisatsioon, isolatst-  
sioo, endodontiline mikrobioloogia ja juu-  
reravi järgne hammaste taastamine.

Loengu lõppedes peaks osaleja teadma kui-  
das, miks ja millised on mittekirurgilise  
juureravi võimalused ja meetodid ja, milli-  
sed on nende eelised ja puudused.

---

# Lektorid

---

12



## NIEK OPDAM

Dr Niek Opdam (sündinud 1956) lõpetas ülikooli hambaarsti erialal 1980. aastal. Hetkel töötab ta vanemteadurina Nymegeni Ülikoolis, Hollandis, ning on avaldanud

arvukalt publikatsioone komposiitide kasutamise kohta tagahammastel. 1998. aastal kaitses ta doktoritöö teemal „Kliinilised protseduurid tagahammaste restauratiivses ravis komposiitidega“ (*“Clinical procedures for posterior composite restorations”*). Niek Opdam tegutseb ka õppejõuna Hollandis ja Belgias, andes loenguid põhiõppe läbinud hambaravi eriala tudengitele järgmistel teemadel: tagahammaste ravi komposiitidega ja direktsed restauratiivsed tehnikad kosmeetilises hambaravis. Tema peamiseks uurimisvaldkondadeks on sekundaarne kaaries, restauratiivse ravi võimalused hammaste kulumise korral ja praktikapõhised uuringud restauratiivses hambaravis. Kuni 2009. aastani osutas Niek Opdam hambaraviteenuseid ka oma Ulftis, Hollandis asuvas erapraksises. 1. jaanuarist 2009 keskendub ta üksnes ulatusliku hammaste kulumise diagnoosiga patsientide ravile. Samuti võtab ta oma erapraksises jätkuvalt vastu patsiente, kelle kosmeetiliste probleemide lahendamiseks saab kasutada adheesiivseid hambaravitehnikaid.



## ÜLO PINTSON

Lõpetanud TÜ hambaravi eriala 1986. aastal, residentuuri suu-, näo- ja lõualuukirurgia alal 1987. aastal. Töötab Tartus AS-s Ode ja TÜ kliinikumi näo- lõualuude kirurgia

osakonnas suu-, näo- ja lõualuukirurgina. Töötanud TÜ stomatoloogia kliinikus assistendina, praegu teeb üliõpilastele loenguid lokaalanesteesia ja implantatsiooni teemal. Praktilise töö raskuspunkt on komplitseeritud hammasterea defektide ravil luu- ja pehme koe augmentatsiooni ja implantatsiooni teel. Sellealased koolitused on läbitud Saksamaal, Rootsis, Soomes jm. Avaldanud artikleid implantatsiooni ja teistel suukirurgia teemadel, esinenud loengute ja ettekannetega Eestis ja välismaal.



## LIINA KRÜNVALD-JAARMAN

Lõpetasin Tartu Ülikooli hambaravi eriala 1998 aastal, restauratiivse hambaravi residentuuri 2004 aastal. Olen tööta-

anud hambaproteesimise eriala õppejõuna Tartu Ülikoolis, läbinud erinevaid erialaseid täiendkoolitusi nii eestis kui välismaal. Alates aastast 2002 töötan Ode hambakliinikus, erialased eelistused proteesid implantaatidel, interdistsiplinaarne hambaravi, esteetiline proteesimine.



## MITA NÕMMEIA

Lõpetasin Tartu Ülikooli hambaravi erialal 1983. aastal. Internatuuri Tallinna Stomatoloogia polikliinikus lõpetasin 1984. aastal, töötasin seal järgmised kaks aastat ortodondina. Sihtaspirantuuris õppisin Moskva N.A.Semaško nimelises Meditsiinilises Stomatoloogia Instituudis aastatel 1986-1989. Meditsiiniteaduste kandidaadi kraadi kaitsesin 09.01.1990. Minu uurimustöö teemaks oli „Kolju ealised iseärasused erinevate hambumusanomaaliatega lastel tsefalomeetrilise analüüsi põhjal.“

Tartu Ülikoolis asusin tööle 1989 aasta novembris assistendina, alates 1997.aastast kuni tänaseni dotsendina. Minu peamiseks ülesandeks on ortodontia õpetamine hambaarstiks õppivatele üliõpilastele. Töötan Tartu Ülikooli Stomatoloogia kliiniku lastestomatoloogia osakonnas ortodondina.

Olen uurinud ja kirjutanud artikleid hambumusanomaaliat e sinemisest lastel. Südamelähedane teema on ikka erinevate anomaaliat e ennetamise võimalused lastel.



## MARTIN MARTMA

Kliinik 32 hambaarst, kelle valdkonnaks on esteetiline hambaravi ja proteesimine. Ta on lõpetanud Tartu Ülikooli arstiteaduskonna ja õpib edasi Restauraatiivse hambaravi

residentuuris. Olnud Eesti Hambaarstiüliõpilaste Liidu president. Osalenud täiend-

kursustel Eestis, Soomes, Poolas, Lätis, Hispaanias ja USA-s.



## KIRSTEN NIGUL

Hambaarst, lõpetanud ja spetsialiseerunud ortodondiks Tartu Ülikoolis. 2004. a. Sooritanud erialal eksami The Royal College of Surgeons of Edinburgh'i juures: Part

II: Membership in Orthodontics. Autasustatud selle eest Overseas Medal 2005. Osalenud konverentsidel ja koolitustel Eestis, Prantsusmaal, Inglismaal, Soomes, Lätis, Leedus, Venemaal, Dubais ja Austraalias. Ta on Eesti Ortodontide Seltsi koolitusjuht, Euroopa Ortodontide Seltsi liige ja The Royal College Of Surgeons of Edinburgh liige. Erialased suundumused: ortodontiline ravi parodontoloogilistel- ja proteesi pat-sientidel. Teadushuvid: juure resorptsioon.



## REET PALLASE

Näo- ja lõualuukirurg, kelle valdkonnaks on hammaste ravi ja suukirurgia. Ta on lõpetanud Tartu Ülikooli arstiteaduskonna. Osalenud konverentsidel ja koolitustel Eestis, Soomes, Lätis, Poolas, Rootsis, Itaalias, Ameerika Ühendriikides, Monacos ja Maltal.



## PIRET VÄLI

Hambaarst, kelle valdkonnaks on hambaravi ja peamiselt proteesimine. Ta on lõpetanud Tartu Ülikooli arstiteaduskonna. International College of Dentist ja American Academy

of Cosmetic Dentistry liige. Viibinud täienduskursustel Soomes, Rootsis, USA's, Saksamaal ja Taanis. Osalenud rahvusvahelistel konverentsidel üle kogu Euroopa ja mujal maailmas. Ta on Eesti Hambaarstide Liidu president, Eesti esindaja Euroopa Hambaarstide Nõukogus (CED-Council of European Dentists), E-tervise töörühma juht Euroopa Hambaarstide Nõukogus ja CED esindaja Euroopa Komisjoni poolt moodustatud e-tervise töörühmas (E-health Stakeholders Group).

## ENE KIVIRÜÜT

Töökoht: SA TÜ Kliinikum, Kõrvakliinik



## ENE-RENATE PÄHKLA

06.12.1970  
Kõrgharidus, Tartu Ülikool 1995, stomatoloogi aste 1996  
1996-1998 täiendõppe Helsingi Ülikoolis restoratiivse hambaravi

alal. 1998.a. alates TÜ õppejõud (parodontoloogia)

2007-2010 Doktorantuur Tartu Ülikoolis  
2011 Filosoofiadoktori kraad. Dissertatsiooni teema: „Parodontiidi ravi efektiivsust mõjutavad tegurid“



## TÕNU JÕGI

Onkoloog, hematoloog.  
1985 Tartu Ülikooli arstiteaduskond.  
1986-1992 Tartu Ülikooli Üld- ja molekulaarpatoloogia Instituut,

immunoloogia labor, nooremteadur.

1987-1992 Maarjamõisa Haigla, Kliinilise immunoloogia labor, juhataja.

1992-1997 Tartu Lastekliinik, Intensiivhematoloogia ja luuüdi siirdamise osakond, arst.

1997-2002 Eesti Onkoloogiakeskus, Kiiritus- ja keemiaravi kliinik, arst.

2002-2013 SA Põhja-Eesti

Regionaalhaigla (SA PERH); Onkoloogia- ja hematoloogiakliinik, onkoloog-vanemarst.

2013- SA Tartu Ülikooli Kliinikum, Hematoloogia- ja onkoloogia kliinik, arst-õppejõud.



## DAGMAR MARANDI

Dagmar Marandi on lõpetanud Tartu Ülikooli Arstiteaduskonna hambaravi eriala 1997. aastal. Edasisi õpinguid jätkas näo-lõualuukirurgia residentuuris,

mille lõpetas 2004.aastal. Praegu töötab ta Kaarli Hambapolikliinikus suu-, näo- ja lõualuukirurgina tegeledes ambulatoorse kirurgiaga.

Ta on osalenud mitmetel erialastel täienduskoolituste nii Eestis kui ka välismaal - Austrias, Saksamaal, Soomes, Rootsis ja teistes Euroopa riikides. Ta on esinenud ettekannetega Eestis ja välismaal ning avaldanud teaduslikke artikleid erinevates aja-

kirjades.

Ta kuulub Eesti näo-lõualuukirurgia seltsi, Balti näo-lõualuukirurgia seltsi ning Euroopa Näo-Lõualuukirurgia Assotsiatsiooni liikmete hulka.



## DMITRI RUZANOV

Lõpetas Tartu Ülikooli 2006 aastal. Aastal 2009 lõpetas Restauraatiivse Hambaravi residentuuri (Tartu Ülikoolis) spetsialiseerudes proteetika ja implantoloogia valdkonnas.

2010 lõpetas Goethe nimelise Ülikooli (Frankfurt-am-Main) implantoloogiaalase eriväljaõppe.

Dr. Ruzanov on läbi viinud mitmeid koolitusi Eestis, Lätis ja Leedus, Venemaal, Ukrainas (kofferdami, adhesiivse tehnika ja proteetika, mikroinvasiivse implantoloogia teemadel), samas on aktiivselt osalenud Tartu Ülikooli implantoloogia ainekursuse õppekava välja töötlemisel ning on Tartu Ülikooli külalislektor.



## VEIKO VENGERFELDT

veiko.vengerfeldt@ut.ee  
Töökoht ja amet  
2005 - ... Tartu Ülikool, Arstiteaduskond, Stomatoloogia kliinik, õppejõud  
2004-... Kaselo Ham-

baravi OÜ, hambaravi eriarst  
2012-... Adoral OÜ, hambaravi eriarst  
2003 - 2005 SATÜK Stomatoloogia kliinik arst-resident  
2003 - 2006 Tartu Ülikool Arstiteaduskond

Hambaarstiteaduse eriala kliinilise hambaarvi residentuur

1998 - 2003 Tartu Ülikool Arstiteaduskond Hambaarstiteaduse eriala

1995 - 1998 Tartu Hugo Treffneri Gümnaasium, bioloogia-keemia eriklass

Teadusorganisatsiooniline ja -administratiivne tegevus

2006 - ... Eesti Hambaarstide Liidu (EHL) volikogu liige

2003 - ... Eesti Hambaarstide Liidu (EHL) liige

2007 - 2010 Eesti Hambaarstide Liidu (EHL) juhatuse liige

2002 - 2003 Eesti Hambaarstiüliõpilaste Liidu president

1999 - 2003 Eesti Hambaarstiüliõpilaste Liidu (EHÜL) liige

## Teadustegevus

Teaduskraadi info Veiko Vengerfeldt, doktorant, (juh) Reet Mändar, Mare Saag, Krooniline apikaalne periodontiit: tekitajad ja nende virulentsusfaktorid, Tartu Ülikool, Arstiteaduskond, Mikrobioloogia instituut Teadustöö põhisuunad 3. Terviseuringud, 3.11. Terviseuringutega seotud uuringud, biokeemia, geneetika, mikrobioloogia, biotehnoloogia, molekulaarbioloogia, rakubioloogia, biofüüsika ja bioinformaatika

## Jooksvad projektid

Mikrofloora tasakaaluhäire kui krooniliste põletike riskifaktor ja selle korrigeerimisvõimalused, Uuemate beeta-laktamaaside epidemioloogia Balti regioonis ja võimalused nende reaajas molekulaarseke skriininguks

Juhendanud rohkem kui 12. üliõpilase lõputööd, kaasjuhendaja 3 endodontia residentide lõputöödes.

## Loengud ja publikatsioonid

Rohkem kui 100 loengut ja praktilist kursust Eestis, Lätis, Leedus ja Ukrainas. Lem-

mik teemad on endodontia mikrobioloogia, endodontilised instrumendid, juurekanalite puhastamine ja kujundamine, kemomehaaniline preparatsioon, temporisatsioon, diferentsiaaldiagnostika ja postendodontiline hammaste rehabilitatsioon.



## RAIVO KREUTZWALD

raivo@abmedical.ee  
Sündisin Rakvere linnas 22. jaanuar 1966. a. Elan Tartu linnas. Abielus, perekonnas 2 tütart.

### Haridus

1984 - 1991 Tallinna Tehnikaülikooli mehaanikateaduskond, aparaadiehituse eriala. mehaanikainsener;

1994 - 1997 Tartu Keeltekoool. Inglise keel.

### Erialase töö käik

1998 - käesoleva ajani. AB Medical Teeninduse OÜ, hooldusinsener, meditsiinitehnika installatsioon, hooldus, remont.

1996 - 1998 AS MRE, insener, meditsiinitehnika installatsioon, hooldus, remont.

1991 - 1996 AS Tarmeko, remondi-mehaanikatsehhi meister. Mööblitootmispinkide hoolduse ja remondi korraldamine.

### Täiendkoolitused

2012 Getinge Clean seminar, desinfektsiooniseadmete uute pesuainete koolitus.

2009 Trumpf Medizine System GmbH, Operatsioonivalgustite iLED hoolduse ja remondi koolitus.

2009 Trumpf Medizine System GmbH, Operatsioonilaudade TruSystem 7500 hoolduse ja remondi koolitus.

2008 Franke Finland OY, DEKO desinfitseerimiseadmete hooldus ja remont.

2008 Getinge AB, keskmiste ja suurete sterilisaatorite installatsioon, hooldus ja remont.

2006 BCS Koolitus AS, Microsoft certified Partner for Learning Solutions MOC2261 Kasutajatugi MS Win XP

2005 Getinge Lunatron ApS, meditsiiniliste instrumentide haldustarkvara T-DOC koolitus. 2005 Trumpf Medizine System GmbH, Operatsioonilaudade hoolduse ja remondi koolitus. 2003 Richard Wolf GmbH, elektrooniliste endoskoopiaseadmete kasutamine, hooldus ja remont. 1998 Kesksterilisatsioonide installatsioonid firma Sauter AG kureerimisel kuues Eesti haiglas.



## VILLU VATTER

Dr. Villu Vatter on lõpetanud Tartu Ülikooli stomatoloogia eriala 1991. a Töötanud Tallinna Hambahopolikliinikus, Rootsis Danderyd'i haiglas. Alates 1993. aastast

Soome hambaraviseadmete ja röntgenseadmete valmistaja.

PLANMECA GROUP – ettevõtete hambaraviga seotud seadmete piirkondlik müügijuht. (www.planmeca.com)

PLANDENT EESTI OÜ juhataja 1993-2013 (www.plandent.ee)



## TIIA TAMME

Peale Koidula Gümnaasiumi lõpetamist asusin õppima Tartu Ülikooli, kus sain arststomatoloogi diplomi 1989 aastal. Aastatel 1991-1994 läbisin residentuuri näo-lõua-

luudekirurgia alal, millele järgnes poole aastane täiendus Ameerikas Mayo Clinic,



Rochester, MN. 1996-2000 aastatel läbisin doktorantuuri Tartu Ülikoolis. 2005 aastal omistati mulle meditsiinidoktori kraad. Alates 1994 aastast töötan Tartu Ülikooli Kliinikumi stomatoloogiakliinikus näo-lõualuudekirurgia osakonnas arst-õppejõuna. 2006 aastast olen Tartu Ülikooli õppejõudude ridades ja 2011 sügisest dotsendi ametikohal näo- ja lõualuudekirurgia erialal. Olen Rahvusvahelise Suu- ja Lõualuudekirurgide Nõukogu liige ja kuulun järgmistesse eriala- ja teadusorganisatsioonidesse: Euroopa Näo Plastilise Kirurgia Akadeemia, Euroopa Näo-Lõualuudekirurgia Assotsiatsioon, Balti Näo-lõualuude ja Plastilise Kirurgia Assotsiatsioon, Eesti Näo-lõualuudekirurgia Selts, Eesti Plastika- ja Rekonstruktiivkirurgia Selts.

Teaduslike publikatsioonide üldarv on 12. Seitse teaduslikku artiklit on ilmunud rahvusvahelise levikuga väljaannetes.

### Jooksvad teadusprojektid:

1. Alalõualuuliigese ja mälumisliahase leid enne ja peale ortognaatset operatsiooni koos ja ilma intraoperatiivse botulinumtoksiini mälumisliahastesse süstimisega ja nende korrelatsioon postoperatiivse näokolju stabiilsusega. (dr. Heleia Nestal Zibo doktoritöö).
2. Hüpersalivatsiooni ravi botulinumtoksiiniga (tserebraalparalüüsiga lastel ja parkinsonismi põdevatel täiskasvanutel).
3. Müalgia ja atüüpiliste valude ravi botulinumtoksiiniga.
4. Rasvkoest pärinevate tüvirakkude ja trombotsüütide rikka plasma kasutamine regeneratiivses meditsiinis.

Olen Rahvusvahelise Suu- ja Lõualuudekirurgide Nõukogu liige ja kuulun järgmistesse erialastesse- ja teadusseltsidesse: Euroopa Näo Plastilise Kirurgia Akadeemia Euroopa Näo-lõualuudekirurgia Assotsiatsioon Balti Näo-lõualuude ja Plastilise Kirurgia

Assotsiatsioon  
Eesti Näo-lõualuudekirurgia Selts  
Eesti Plastika- ja Rekonstruktiivkirurgia Selts



### OKSANA JAGUR

Sünniaeg: 31.05.1977  
Aadress: Tartu Ülikooli Stomatoloogia kliinik L. Puusepa 8, 51014, Tartu, Eesti  
Telefon:  
+ 372 7318 237  
+ 372 5158910

oksana.jagur@kliinikum.ee

### Haridus- ja ametikäik

1984 - 1992 Abja-Paluoja Põhikool  
1992 - 1995 Viljandi vene Gümnaasium  
1995 - 2000 Tartu Ülikooli arstiteaduskond, stomatoloogia eriala  
2000 - 2001 Internatuuri läbimine. Tartu Ülikooli arstiteaduskond, stomatoloogia eriala  
2001 - 2006 Arst-resident näo- ja lõualuudekirurgia erialal, SA Tartu Ülikooli Kliinikum, Stomatoloogia kliinik  
2006 - 2013 Doktorant, Tartu Ülikooli Stomatoloogia kliinik  
2006 - Näo- ja lõualuudekirurgia, SA Tartu Ülikooli Kliinikumi Stomatoloogia kliinik  
2004 - Suu-näo- ja lõualuudekirurgia, Dr. Aino Rulli Hambaravis Viljandis  
2011 - Suu-näo- ja lõualuudekirurgia, "Stigma" erakliinik.

### Ühiskondlik tegevus

2007 - Euroopa Näo-Lõualuudekirurgide assotsiatsioon  
2003 - Eesti Suu- ja Näo-Lõualuudekirurgia Selts  
2002 - Balti Näo-Lõualuude- ja Plastikakirurgide Assotsiatsioon

### Teaduslik tegevus

Peamiseks uurimisvaldkonnaks on alalõualiigesega seonduvad probleemid, eriline huvi on alalõualiigesehaiguste kaasaegne diagnostikameetodika ning kirurgilise ravi aspektid. Peamisteks uurimissuundadeks on alalõualuuliigese patoloogia/valu korral mõju igapäevaeluga toimetulekule, seos luuainevahetuse biokeemiliste markerite- ja D-vitamiiniga. On ilmunud 4 rahvusvahelist publikatsiooni ja olen raamatu peatüki *"Temporomandibular joint arthroscopy versus arthrotomy"* kaasautor. Poster- ja suuliste ettekannetega olen esinenud 7 eriala juhtivatel teaduskonverentsidel.

### Projektid:

ETF 6591 - „Temporomandibulaarliigese haaratus reumatoidartriidist – valu, röntgenoloogiliste muutuste ja elukvaliteedi pikaajaline uuring“.

SF0180081s07 - „Sidekoe ja vaskulaarse kahjustuse kujunemine krooniliste haiguste korral: epidemioloogia, seosed endo- ja eksogeensete teguritega ning tervisetulem.“



### IISI SAAME

Lõpetanud arstiteaduskonna ravi erialal 1993 (üldarsti kutse 1997) ja tervishoiukorralduse residentuuri 2000a. Kaitses 2009 a rahvatervise teadusmagistri kraadi. Töötanud

SA TÜ Kliinikumi lastekliiniku direktorina 2000-2005, Sotsiaalministeeriumi rahvatervise osakonna peaspetsialistina 2005-2009, Tervise Arengu Instituudi eksperdina 2009-käesoleva ajani. Osalenud tervishoiukorralduse alasel täiendkoolitusprogrammis (Taanis 2004), WHO korraldatud rahvatervise

alastel konverentsidel ja seminaridel, alkoholiprobleemide mõju, ennetust ja ravi käsitlevatel konverentsidel, seminaridel ja õppereisidel (Soomes 2009, 2011, Rootsis, Hollandis 2010), osalenud motiveeriva intervjuueerimise koolitustel 2010-2012. Alates 2011 a omandab residentuuris perearsti kutset.



### JANA OLAK

Töötan Tartu Ülikooli Stomatoloogia kliinikus lastestomatoloogia assistendina ja TÜ Kliinikumis arst-õppejõuna. Tartu Ülikooli lõpetasin 1989 aastal.

Stomatoloogia kliinikus õpetan hambahaiguste ennetust ja lastestomatoloogiat. Olen osalenud teadusprojektides, mis käsitlevad suhkruasendajate toime efektiivsust hambakaariese vähendamisel ning teostanud hambakaariese epidemioloogilisi uuringuid lastel. Põhjalikult olen uurinud põhjuseid ja tagajärgi, mis on seotud patsientide hirmuga hambaravis ees. Olen *International Association of Paediatric Dentistry* liige.

# mediradix

- 10 aastane kogemus!

## Just Sinule mõeldud töökoht!

Mediradix pakub Sulle huvitavat ja motiveerivat töökohta Soomes, Sinu soovide ja elusituatsiooniga arvestades.

Leiame just sulle sobiva töö, Sinu soovidele ja vajadustele vastava.

**Hei tudeng!**

Ka sinule leidub hea  
töökoht Soomes!

**Oleme sulle oma 10-aastase  
kogemusega igati abiks!**

**Tuuli Viljar**

tuuli.viljar@mediradix.ee

tel 5303 6852

**Toomas Teder**

toomas.teder@mediradix.ee

tel 5855 6356



# mediradix

# Eksponeendid

3M EESTI OÜ  
02

**3M** ESPE

**Address:** Pärnu 158, 11317 Tallinn, Estonia  
**E-post:** rpaas@mmm.com  
**Telefon:** +372 611 5900  
**Tegevusala:** Hambaravitooted  
**Tooted:** 3M ESPE komposiitjäidismaterjalid, klaasionomeerid, adhesiivsüsteemid, ajutised täidismaterjalid, jäljendmaterjalid, kinnitustsemendid, ajutised kroonimaterjalid, silandid, CAD/CAM tehnoloogiad, miniimplantaadid, viimistlus- ja poleerimisüsteemid

ACONIT DENTAL OÜ  
12



**Address:** Võru 11, 13612 Tallinn, Estonia  
**E-post:** info@aconit.ee  
**Telefon:** +372 515 8151  
**Tegevusala / Profile:** – Hambaravi seadmete ja tarvikute müük: ebite intraoraalne valgustus, autoklaavid, destillaatorid, ultraheli pesurid, sterilisatsiooni pakendi keevitusseadmed, otsikute õlitusmasin, valguslambid ja muud. Dental equipment – ebite intraoral light, steam sterilizers, water distillers, ultrasonic cleaners, sealers, lubricating machines, curing light lamps, ultrasonic scalers and other.

AGMEDICAL  
27



**Address:** Nicas pag Nicas nov., LV 3473  
Dzelzites, Jurmalcie ms, Latvia  
**E-post:** gerli@agmedical.eu  
**Telefon:** +372 5340 5979  
**Tegevusala / Profile:** Kompuuterjuhitav lokaalanesteesia süsteem / The WandSta SYSTEM  
**Tooted / Products :** WandSTA Süsteem / WandSTA System

ALFADENT AS  
17

*alfadent*

**Address:** Seebi 3, 11316 Tallinn, Estonia  
**E-post:** info@alfadent.ee  
**Telefon:** +372 680 7720  
**Tegevusala / Profile:** Hambaravikabinettide sisustus, hambaravi- ja proteesitarbed / Dental equipment, supplies and materials  
**Tooted / Products:** FKG Dentaire – endoinstrumendid

ATTENDO ESTONIA OÜ **Attendo**

**Address:** Tammsaare tee 47, 11316 Tallinn, Estonia

**E-post:** anu.nigul@attendo.ee  
**Koduleht:** www.attendo.ee  
**Telefon:** +372 564 4886

**Tegevusala / Profile:** Personaliteenuse pakkumine Soome tervishoiuturule / Provider of healthcare services in Finland.

**Tooted / Products:** Avalikule sektorile ja kohalikele omavalitsustelehambaraviteenuse pakkumine. Suurim stomatoloogiavaldkonna tööandja Soomes. Attendo Finland is a reliable partner to the public sector.

BALTIC BUSINESS PARTNERS OÜ  
15



**Address:** Lodjapuu 10-1, 75326 Harjumaa, Rae vald, Estonia

**E-post:** info@bbp.ee  
**Koduleht:** www.bbp.ee  
**Telefon:** +372 736 7268

Baltic Business Partners OÜ esindab Balti turul Jaapani firmat SUNSTAR, Eesti turul Itaalia firmat COSWELL s.p.a. ja Rootsi firmat BioGiaia AB.  
**Tegevusala / Profile:** professionaalse suuhügieeni

toodete maaletoomine ning hulgimüük  
**Tooted / Products:** GUM, BlanX, BioRepair,  
L'Angelica, BioGaia

**BALTIC IMPLANT MIS SIA**  
39



**Address:** Baznicas 1/3-15, LV-1011 Riga, Latvia  
**E-post:** implantmis@kenga.net  
**Telefon:** +371 2980 0574  
**Profile:** Dental implants, biomaterials  
**Products:** Conical implants C1, Internal hex.  
implants SEVEN, M4. Biomaterials 4Bone,  
BondBone

**COLGATE-PALMOLIVE**   
27

**Address:** Duntse 23A-502, LV 1005 Riga, Latvia  
**E-post:** maris\_melbardis@colpal.com  
**Telefon:** +371 6750 8740  
**Tegevusala / Profile:** Oral care products for mass  
market and professional oral care products for  
dentists.

**COLTÈNE/WHALEDENTVERTRIEBSSERVICE  
UND MARKETINGGMBH**   
26

**Address:** Feldwiesenstrasse 20, 9450 Altstätten  
SG, Switzerland  
**E-post:** info@coltene.com  
**Koduleht:** www.coltene.com  
**Telefon:** +41 71 757 5300  
**Tegevusala / Profile:** COLTENE is a global leader  
in dental consumables and small equipment  
covering the whole dental treatment process.  
Dentists and dental labs worldwide rely on the  
company's products for implant-based therapies  
and dental reconstructions, as well as traditional  
therapies.  
**Tooted / Products:** Compeer, Compeer  
ClassV, Hyflex CM, ColteneEndo, Hygenic,  
Roeko, GuttaFlow, Affinis, Speedex, SynergyD6,  
ParaCore, SoloCem, DuoCem, OneCoat Bond,  
Coltosol F

**CONFERENCE 32**  
54



**Address:** Tornimäe 32, Tallinn, Estonia  
**E-post:** falk.info@32.ee  
**Telefon:** +372 632 3232  
**Tegevusala / Profile:** conferences  
**Tooted / Products:** Annual Nordic  
Interdisciplinary Dentistry Conference

**DAB EESTI OÜ**  
13



**Address:** Kungla 2, 76505 Saue, Harjumaa,  
Estonia  
**E-post:** info@dabdental.ee  
**Koduleht:** www.dabdental.ee  
**Telefon:** +372 639 1320

**Tegevusala / Profile:** Hambaravi -ja hambalabori  
tooted, Hambaravi -ja hambalabori tehnika  
**Tooted / Products:** Ultradent, Metasys, TopDent,  
IvoclarVivadent, 3MEspe, Voco, Kerr

**DENTAL EXPORT OÜ**  
16

**Address:** Pärnu mnt. 139E/2, 11317 Ta, Estonia  
**E-post:** info@dentalexport.ee  
**Telefon:** +372 677 6823

**Tegevusala / Profile:** 3D tehnoloogia  
(skanneerimine, freesimine, printimine)  
alased konsultatsioonid ning seadmete ja  
tarkvara müükning koolitused, 3D technology  
(scanning, milling, printing) related consultations,  
equipment and software sales and training  
**Tooted / Products:** 3Shape TRIOS, 3Shape  
DentalSystem, BruxZir, DWS 3D printers,  
CORiTEC milling systems, Wieland  
dentalceramics and milling systems

**DENTALRING OÜ**  
01



**Address:** Pärnu mnt. 142, 11317 Tallinn, Estonia  
**E-post:** vahur@dentalring.ee  
**Koduleht:** www.dentalring.ee

**Telefon:** +372 506 6873

**Tegevusala / Profile:** Hambaraviseadmete müük ja hooldus, Hambaravi otsikud, Röntgenseadmed, Autoklaavide müük hooldus  
**Tooted / Products:** FIMET, NSK, Carestream Health, Melag

## DENTALTEC OÜ

32



**Address:** Valge 4b-1, 11413 Tallinn, Estonia

**E-post:** info@dentaltec.ee

**Telefon:** +372 5342 2564

**Tegevusala / Profile:** CEREC ja inLab CAD/CAM süsteemid, CEREC and inLab dental CAD/CAM systems, Hambaravi röntgenseadmed, Dental X-Ray systems

**Tooted / Products:** CEREC, Omnicam, Bluecam, inLab, XIOS, ORTHOPHOS, GALILEOS, Sidexis

## DIGIDENT OÜ

42

**Address:** Kuldnoka 7-109, 10619 Tallinn, Estonia

**E-post:** jaanus@digident.ee

**Telefon:** +372 503 6384

**Tegevusala / Profile:** Digitaaltehnik ja tarkvara

**Tooted / Products:** SOREDEX OY röntgen ja digitaalseadmed

## DRS INTERNATIONAL GMBH

20

**Address:** Hausinger Str. 4, DE 2468877, Germany

**E-post:** info@dental-ratio.de

**Koduleht:** dental-ratio.de

**Telefon:** +49 217 339 8000

**Tegevusala / Profile:** Dental implants

**Tooted / Products:** DENTAL RATIO is specialised in dental implantology and supplies patent-free products at economical prices for maxillofacial surgeons, oral surgeons, dental practitioners and dental technicians - including a broad range of prosthetic solutions.

## EICON OÜ

38



**Address:** Pangapealse 22 Muraste küla, 76905 Harku vald, Estonia

**E-post:** whiteglo@whiteglo.ee

**Telefon:** +372 5853 0754

**Koduleht:** www.whiteglo.ee

**Tegevusala:** Igapäevaseks suuhügieeniks mõeldud toodete müük jaekaubanduses.

Koduseks hammastevalgenduseks mõeldud komplektide müük hambaravides

**Tooted:** White Glo valgendavad hambapastad: Professional Choice; Coffee and Tea Drinkers Formula; Smokers Formula; Anti Plaque; Herbal; 2in1 with Mouthwash, White Glo kodused hammaste valgendus komplektid: Express Whitening System, Extreme Teeth Whitening Pen with Whitening Strips, White Glo valgendavad suuveed ja hambaharjad

## EPP AS

56



**Address:** Pärnu 7A, 69103 Karksi, Estonia

**E-post:** epp@epp.ee

**Koduleht:** www.epp.ee

**Telefon:** +372 433 0910

**Tegevusala / Profile:** Hambahooldustoodete import ja hulgimüük / Import and wholesale of dental care products

**Tooted / Products:** FORAMEN, KIN hambahooldustooted

## ERAKLIINIK DENTES AS

40



**Address:** Ropkamõisa 10, 50113 Tartu, Estonia

**E-post:** dentes@dentes.ee

**Koduleht:** www.dentes.ee

**Telefon:** +372 733 3005

**Tegevusala / Profile:** Hambaproteeside valmistamine, puhastus- ja desinfitseerimisvahendite müük

**Tooted / Products:** Hambaproteesid, Hygiene Line puhastus- ja desinfitseerimisvahendid

## FINNDENT EESTI OÜ

19



**Address:** Pärnu mnt 141, 11314 Tallinn, Estonia

**E-post:** info@finndent.ee

**Koduleht:** www.finndent.ee

**Telefon:** +372 661 7990

**Tegevusala / Profile:** Hambaraviseadmete reklaam, müük, hooldus ja remont / Dental equipment promotion, sales, service and repairs.

**Tooted / Products:** Hambaraviseadmed firmalt Finndent OY, Soome; Hambaraviga seotud muude firmade tooted / Dentalequipment from Finndent OY, Finland; Other equipment for dental purposes

## FLAGEST OÜ

23



**Address:** Rae küla, Uus-Suti maaüksus, 75301

Harjumaa, Rae vald, Estonia

**E-post:** jekaterina@flagest.ee

**Koduleht:** www.flagest.ee

**Telefon:** +372 670 0162

**Tegevusala / Profile:** Tarbekaupade hulgimüük

**Tooted / Products:** Splat, Innova, Pro Whiter, Lallum Baby

## GLAXOSMITHKLINE

21



**Address:** Lõõtsa 2, 11415 Tallinn, Estonia

**E-post:** kadri.k.lauk@gsk.com

**Telefon:** +372 528 5544

**Tegevusala / Profile:** Valuvaigistid, suuhügieenitooted

**Tooted / Products:** Sensodyne, Parodontax, Corega, Biotene, Panadol, Coldrex, Zovirax

## GOODPOINT CHEMICALS OÜ

57



**Address:** Vabaõhumuuseumi tee 3, 13522

Tallinn, Estonia

**E-post:** info@doodpointchemicals.com

**Koduleht:** www.goodpointchemicals.com

**Telefon:** +372 662 6511

**Tegevusala / Profile:** Hügieeni-, puhastus- ja desinfitseerimisvahendite ning meditsiiniseadmete kavandamine, tootarendus ja tootmine / Company's main sector is design, development and manufacture of detergents, disinfectants, hygiene- and Medical Device products

**Tooted / Products:** Vitasept, Vitasept Gel, Globaderm, Globacid AF, Globaquat RTU, Globaquat Wipes, Globacid ID, Globadent RTU, Suction

## HAMBASTUUDIO KAUBANDUSE OÜ

05



**Address:** Sütiste tee 17, 13419 Tallinn, Estonia

**E-post:** info@hambastuudio.ee

**Koduleht:** www.dentalglam.ee

**Telefon:** +372 5841 5831

**Tegevusala / Profile:** Hambaravis kasutatavate seadmete ja materjalide müük nii hambaarstidele kui ka laboritele / Supplier of dental materials and equipment to both, dental laboratories and dentists

**Tooted / Products:** Vita - portselanid ja hambad, CAD/CAM plokid; Degudent/Dentsply - CAD/CAM süsteemid ja plokid, (CELTRA), Kiss keraamika, hambad; Bego - labori seadmed ja materjalid, implantaadid; Zhermack - jäljendmaterjalid, kindad; Ernst Hinrich - kipsid; Whip Mix - kipsid; Komet - puurid freesid, poleerimisvahendid; DenMat - laserid, Lumineerid, kinnitusained, Snap On Smile

23

Eksponeendid

**HERAEUS DENTAL AB** Heraeus Kulzer  
43 Mitsui Chemicals Group

**Address:** Box 22237, SE-250 24 Helsingborg, Sweden

**E-post:** marko.madissoo@heraeus.com

**Koduleht:** www.heraeus-dental.com

**Telefon:** +372 5646 8722

**Tegevusala / Profile:** Hambaravi - ja hambatehnilise labori materjalide tootmine, Digitaliseeritud hambaproteeside tootmine

**Tooted / Products:** Hambaravi: Charisma, Variotime, Gluma, Sopira nõelad, Agfa. Hambalabor: Meliodent, hambad -Premium, Mondial, Basic; kipsid, sisestusmassid, metallisulamid, Signum komposiit, Heraceram keraamikad, Cara digitaalne aparaatuur ja freesimine.

## I.L. HAMBATARVETE OÜ

08

**I.L. HAMBATARBED**

**Address:** Maneeži 5-7, 10117 Tallinn, Estonia

**E-post:** ildental@ildental.ee

**Koduleht:** www.ildentale.ee

**Telefon:** +372 661 6422

**Tegevusala / Profile:** Hambaravi ja hambaproteesi materjalide, tarvikute müük, Hambaraviseadmete müük ja hooldus

**Tooted / Products:** Diadent, Roeko, Colténe, Zhermack, Kulzer, 3M, Alan, Dentalfilm, GC, MDT, Diatech, Directa AB

## INNOVAATIK OÜ

16



**Address:** Sepa 26, 51013 Tartu, Estonia

**E-post:** info@innovaatik.ee

**Koduleht:** www.innovaatik.ee

**Telefon:** +372 5345 8196

**Tegevusala / Profile:** Tarkvara tootmine, Ravihaldustarkvara arendamine

**Tooted / Products:** Hammas ravihaldustarkvara. Hambapilt pildipank.

**KEMOTEX BIO OÜ**  
25



**Address:** Männiku tee 104, 11216 Tallinn, Estonia

**E-post:** info@kemotex.ee

**Koduleht:** www.kemotex.ee

**Telefon:** +372 670 3680

**Tegevusala / Profile:** Hambaravi- ja proteesimaterjalide müük / Sales of dental instruments and materials

**Tooted / Products:** Puurid, poleerijad, freesid jt. roteeruvad instrumendid (Edenta, Wilofa, Stoddard); kipsid (Picodent); jäljendmaterjalid (Zhermack, Dreve); instrumendid (HLW, American Eagle); ühekordsed vahendid (Medibase); akrüülhambad (Acry-Lux). Dental burs, polishers, cutters and other rotary instruments (Edenta, Wilofa, Stoddard); gypsum (Picodent); impression materials (Zhermack, Dreve); disposables (Medibase); acrylic teeth (Acry-Lux).

## KODUPABER AS

33



**Address:** A.H.Tammsaare 118 B, 12918 Tallinn, Estonia

**E-post:** Maret@kp.ee

**Koduleht:** www.kp.ee

**Telefon:** +372 680 6000

**Tegevusala / Profile:** Distribution and marketing

**Tooted / Products:** Listerine

## LUNDENTA OÜ

45



**Address:** Tartu mnt 42, 10115 Tallinn, Estonia

**E-post:** lundenta@hotmail.ee

**Telefon:** +372 601 0445

**Tegevusala / Profile:** Hambaravi ja hambaproteesi materjalide, tarvikute müük



**MAGNUM DENTAL AS**  
47



**Address:** Aardla 13, 50112 Tartu, Estonia  
**E-post:** dental@magnum.ee  
**Koduleht:** www.magnum.ee  
**Telefon:** +372 737 1647, 650 1945  
**Tegevusala / Profile:** Hambaravitarvete ja ravimite müük. Hambaraviseadmete müük ja hooldus. Hambalabori tooted / Sale of dental consumables and medicines. Dental equipment sales and service. Dental laboratory products  
**Tooted / Products:** Tasuta üldliin 800 99 00

**MEDIRADIX**  
04



**Address:** Põhja pst 25, 10415 Tallinn, Estonia  
**E-post:** info@mediradix.fi  
**Koduleht:** www.mediradix.fi  
**Telefon:** +372 5302 1303  
**Tegevusala / Profile:** Personalivahendusettevõtte  
**Tooted / Products:** Töö Soomes arstidele, hambaarstidele ja proviisoritele.

**MEDITALO OÜ**  
14



**Address:** Kompanii10, 51007 Tartu, Estonia  
**E-post:** info@meditalo.ee  
**Koduleht:** www.meditalo.ee  
**Telefon:** +372 5552 1201  
**Tegevusala / Profile:** Renditööjõu vahendamine Soome tervishoiuasutustele  
**Tooted / Products:** Soomes on meie partneriks EMA Group Oy. Meie pakutavad töökohad asuvad erakliinikutes ja ka riiklikus sektoris. Samuti pakume soome keele kursusi nii algajate kui edasijõudnute tasemel ning koolitusi arstidele.

**MEDITSIINIGRUPP AS**  
24



**Address:** Pärnu mnt 499, 76401 Laagri, Harjumaa, Estonia  
**E-post:** margus@meditsiinigrupp.ee

**Koduleht:** www.meditstiinigrupp.ee  
**Telefon:** +372 614 0805  
**Tegevusala / Profile:** Meditsiiniseadmete ja tervishoiu toodete müük  
**Tooted / Products:** Philips Sonicare

**MEDIVERKKO OÜ**  
44



**Address:** Kompanii 4, 51007 Tartu, Estonia  
**E-post:** merili.luht@mediverkko.fi  
**Koduleht:** mediverkko.ee  
**Telefon:** +372 504 8694  
**Tegevusala / Profile:** Sotsiaal- ja tervishoiteenused.

**MERCK SHARP & DOHME OÜ**  
18

**Address:** A.H.Tammsaare tee 47, 11316 Tallinn, Estonia  
**E-post:** msdeesti@merck.com  
**Koduleht:** www.msde.ee  
**Telefon:** +372 614 4200

**MILLI MILLI OÜ**  
26

**Address:** Trummi 21 -3, 12617 Tallinn, Estonia  
**E-post:** anneli.milli@gmail.com  
**Telefon:** +372 509 4768  
**Tegevusala / Profile:** Selling instruments, equipment and oral hygiene products, Instrumentide, seadmete ja suuhügieenitoodete müükhambaravidele  
**Tooted / Products:** OralB suuhügieenitooded, American Eagle instrumendid, Triodent matriisisüsteem, Woodpecker seadmed. / OralB dental hygiene products, American Eagle instruments, Triodent matrix system, Woodpecker dental instruments.

25

Eksponeendid

## MIP PHARMA OÜ

28



**Address:** Roosikrantsi 2, 10119 Tallinn, Estonia

**E-post:** mari.podramagi@mip-pharma.ee  
natalia.pugatsjova@mip-pharma.ee  
katharina.grabner@mip-holding.de

**Telefon:** +372 517 6540 (Mari EST)  
+372 5593 1943 (Natalia EST)  
+49 850 2918 4320 (Katharina GER)

**Tooted / Products:** Clindamycin-MIP, PET test

## MÄNNIKSON HT OÜ

09



**Address:** Paneeli 4a, 11415 Tallinn, Estonia

**E-post:** manniks@online.ee

**Koduleht:** www.mannikson.ee

**Telefon:** +372 603 1939

**Tegevusala / Profile:** Hambaravitarvete, -materjalide, instrumentide ja meditsiiniliste desinfitseerimisvahendite müü / Sales of dental materials and disinfectants

**Tooted / Products:** Triodont, VDW, Röder, Diaswiss, Medesy, Polydentia, Svenska Dentorama, Directa, Kenda, OCC, Tecnofar, Wamkey, Coltene Whaledent

## ONEMED OÜ

46



**Address:** Pärnu mnt. 501, Laagri, 76401 Harjumaa, Estonia

**E-post:** piret.ahonen@onemed.com

**Koduleht:** www.onemed.ee

**Telefon:** +372 650 3640

**Tegevusala / Profile:** Ühekordsete meditsiinitarvikute ja -seadmete müük  
**Tooted / Products:** EVERCARE uuringukindad, kirurgilised kitlid, maskid ja mütsid; EVERCARE kirurgiline operatsioonipesu; Sempercare uuringukindad; Sempermedoperatsioonikindad; Selefa haavatampoonid ja tupsud; Amcor Flexibles SPS sterilisatsioonikotid ja -rullid, indikaatoritebid; Arjo Wiggins sterilisatsiooni pakkepaperid; Ühekordsed

hügieenitooted; kaitselinad, jalatsikaitsed, kilepõlled jm

## OPTIKA JA DIAGNOSTIKA OÜ

48



**Address:** Tiigi 19, 50410 Tartu, Estonia

**E-post:** silja@zsb.ee

**Telefon:** +372 734 9101

**Tegevusala / Profile:** Luubid ja mikroskoobid / Loupes and microscopes

## ORIVAS ESTONIA OÜ

37



**Address:** Regati pst.1, Tallinn Estonia

**E-post:** info@orivas.ee

**Telefon:** +372 639 8845

**Tegevusala / Profile:** Pierre Fabre suuhügieeni tooted

**Tooted / Products:** Eludril, Elgydium ja Arthrodon

## ORTOMAX OÜ

10



**Address:** Kotkapoja 2a Tallinn, 10129 Estonia

**E-post:** info@ortomax.ee

**Telefon:** +372 522 8111

**Koduleht:** www.ortomax.ee

**Tegevusala / Profile:** Aitame luua kauneid naeratusi!

Ortomax osatühing on 2001. aastal asutatud Eesti firma, mis oma tootevalikus on spetsialiseerunud eelkõige ortodontiliste tarvikutele ja materjalidele. Oleme uhked maailma suurima ja kvaliteetseima ortodontiafirma Ormco ainuesindaja Eestis ja Lätis. Ühtlasi kuuluvad meie tootevalikusse kaubad firmadelt Ortho Technology, Goldn' Braces Inc, Ixion Instruments ning meie põhjanaabrite MeridentOptergo OY. / Helping to create beautiful smiles! Ortomax is an Estonian company that is specialized in providing high quality products and services to orthodontists. We are proud representatives of the world's biggest and most innovative orthodontic company Ormco. From our wide product range you can also find goods

from Ortho Technology, Gold'n's Braces Inc, Ixion Instruments and MeridentOptergo OY. We do our work with passion and value our costumers by enhancing their professional fives as much as possible. Our moto is to help you to create beautiful smiles!

## ORTOSTUUDIO OÜ



**Address:** Nõlvaku 13-6, 76401 Tallinn, Laagri, Estonia

**E-post:** karin@ortostuudio.ee

**Koduleht:** -

**Telefon:** +372 5334 1328

**Tegevusala / Profile:** Firma tegevusala: Ortodontiliste vahendite müük. Hambaravitarvete ja luupide müük / Sales of orthodontic materials. Sales of dental materials and loupes.

**Tooted / Products:** 3M Unitek, Opal Orthodontics, SurgiTel, paro® PROPHYLAXIS SYSTEM

## PHARMA NORD SIA EESTI FILIAAL

41



**Address:** Uus-Sadama 21-208, 10120 Tal, Estonia

**E-post:** eesti@pharmanord.com

**Koduleht:** www.pharmanord.ee

**Telefon:** +372 646 1030

**Tegevusala / Profile:** Ravimite ja toidulisandite turundus / Marketing of medicines and nutritional supplements

**Tooted / Products:** Bio-Quinone Q10, Zymbion Q10 hambapasta, D-Pärlid

## PLANDENT

06



**Address:** Toompuiestee 4, 10142 Tallinn, Estonia

**E-post:** villu.vatter@plandent.com

**Koduleht:** www.plandent.com

**Telefon:** +372 663 0975

**Tegevusala / Profile:** Hambaravi materjalide ja seadmete müük

**Tooted / Products:** Hambaravimaterjalid ja seadmed

## PRODENT OÜ

02



**Address:** Keemia 4, 10615 Tallinn, Estonia

**E-post:** prodent@prodent.ee

**Koduleht:** www.prodent.ee

**Telefon:** +372 656 5982

**Tegevusala / Profile:** Hambaravimaterjalide jaemüük, Dental materials

## PUUMEDI GROUP OÜ

11



**Address:** Liivalaia 45, 10145 Tallinn, Estonia

**E-post:** contact@puumedi.com

**Koduleht:** www.puumedi.com

**Telefon:** +372 5841 6346

**Tegevusala / Profile:** Töjõuteenused tervishoiuvaldkonnas. / The company is providing human resource solutions for Finnish health care facilities.

## RETENT AS

50



**Address:** Voika 14c, 61601 Tartumaa, Nõo, Estonia

**E-post:** retent@retent.ee

**Koduleht:** www.hambaravitehnika.ee

**Telefon:** +372 730 1400

**Tegevusala/Profile:** Hambaravikabinettide terviklahendused. Seadmed, mööbel, planeering, paigaldus. Hambaraviseadmete, turbiinide ja otsikute remont. / Sells, installs and services high quality dental equipment. Designing, manufacturing and installing dental furniture.

**Tooted / Products:** A-dec hambaraviseadmed, UFSK-kirurgilised hambaravitoolid, Carestream röntgenid, Cattani imurid ja kompressorid, Jun-Air kompressorid, Smeg instrumentide pesumasinad, autoklaavid komposiitlambid, otsikud. Zenium multimeedia valgustid, D-tec valgustid. / A-dec dental equipment, UFSK, Carestream X-Ray, Cattani compressors and aspirators, Jun-Air compressors, autoclaves, Zenium multimedia lighting, D-tec lighting Systems, Smeg professional instrument washers.

**SIROWA TALLINN**  
55

**Geistlich** | **DENSPLY**  
Biomaterjalik | FRIADENT

**Address:** Salve 2c, 11612 Tallinn, Estonia

**E-post:** riho.uusmaa@sirowa.com

**Telefon:** +372 5331 2214

**Tegevusala / Profile:** Oraalimplantoloogia tooted, materjalid ja instrumendid. Biomaterjalid, kirurgilised instrumendid.

**Tooted / Products:** Dental Implants, Natural Biomaterials, Surgical Instruments Dentsply Friadent dental implants Ankylos, Xive; Biomaterials Geistlich BioOss, Geistlich BioGide, Ustomed instruments

28

**TOMAX OÜ**  
53



**Address:** Vabaõhumuuseumitee 2a, 13522

Tallinn, Estonia

**E-post:** ingmar@hejcoeeesti.ee

**Telefon:** +372 523 5500

**Tegevusala / Profile:** Arstirõivaste müük

**Tooted / Products:** Arstide tööriivad

**TRIDENT OÜ**  
03



**Address:** Kotkapoja 2a, 10129 Tallinn, Estonia

**E-post:** kersti.podzuks@trident.ee

**Koduleht:** www.trident.ee

**Telefon:** +372 5664 6281

**Tegevusala / Profile:** Hambaravi ja hambalabori materjalid ja seadmed

**Tooted / Products:** Bego, Heraeus, Zhermack, Unident, Rhein83, Komet, SmileLine, Dreve, Vita, Yeti, Ceka, Lactona, Whitsmile

**TT DENTAL OÜ**  
22 /22a



**Address:** Narva mnt. 5, 10117 Tallinn, Estonia

**E-post:** info@ttdental.ee

**Telefon:** +372 511 5257

**Tegevusala / Profile:** Implantaadisüsteemid,

luumaterjalid ja hambaravivahendid / Implant systems, bone grafting and dental materials

**Tooted / Products:** Implantaadisüsteemid, luumaterjalid, membraanid, instrumendid, kirurgilised instrumendid ja komplektid, valguskõvastuvad komposiidid, bondingüsteemid, jäljendmaterjalid, hammaste valgendus, ühekordsed vahendid, desinfitseerimis- ja puhastusvahendid, abivahendid, suuhügieenitooted / Dental implant systems, bone grafting materials, membranes, instruments, surgical instruments and kits, light-curing composites, bonding systems, impression materials, teeth whitening, disposable materials, disinfection control, oral hygiene

**UNIDENT AB**  
54



**Address:** Box 229, 311 23 Falkenberg, Sweden

**E-post:** info@unident.se

Area Sales Manageri Implants, Finland/Estonia  
Helena Vilen

Helena.vilen@unident.se

**Koduleht:** www.unident.se

**Telefon:** +46 34 673 2400; +358 40 537 6358

**Tegevusala / Profile:** Biomet 3i Implants and Prosthetic Components

**Tooted / Products:** Dental Implants; Surgical Instruments; Prosthetic Components; Laboratory Components; Digital Dentistry Solutions; Digital Dentistry Laboratory Services, Valencia, Spain.

**WRIGLEY BALTICS EESTI FILIAAL**  
51



**Address:** Laki 9a, 10621 Tallinn, Estonia

**E-post:** jaanek.hermet@wrigley.com

**Telefon:** 511 6689 / 654 6601

**Tooted / Products:** Orbit, Five, Skittles and Lockets

## GREETINGS

Dear Colleagues!

This year's Estonian Annual Dental Meeting is particularly special, as we are celebrating the 25th anniversary of the first Congress of the Estonian Society of Stomatologists in Tartu. I am extremely delighted to welcome everybody to Tartu again and spend two exciting days in our cherished university city, learning and enjoying our time together.

This year, the conference focuses on various topics that provide knowledge in different spheres, including general health issues. This time, we have laid more emphasis on domestic lecturers. The programme offers a wide choice of topics for everybody – diagnostic skills to develop individual treatment plans suitable for specific patients and the skills of using correct measures and methods of treatment are discussed in various areas of dentistry, such as periodontology, joint disorders, root canal treatment and tooth erosion. After the Spring fair in Cologne, the exhibits will definitely surprise you with new materials and equipment.

The current Council of the Estonian Dental Association was appointed three years ago and now is a good time to look back at the past period. Good ideas only come true if the team devotes time and energy to them, and therefore I would like to express our gratitude to our colleagues from the Board and Council. Mare Saag as Vice President of the Estonian Dental Association for her effort and investment. I would like to thank the entire council newsletter workgroup including Kristjan Gutmann, Katri Arge, Stanislav Liskmann, Alon Rass, Mare Saag, Kristina Saarepera, Kristine Schmidt, Ülo Pintson, Lauri Vahtra and Marek Vink – the members of the Estonian Dental Association and numerous dental care establishments have undoubtedly found the materials very useful! Over several past years, Kristjan Gutmann has been responsible for arranging the Estonian Annual Dental Meeting and, together with his team, has been

vastly successful in doing so. As for developments in the area of e-Health, I would like to emphasise the contribution of Indrek Truija and Katri Arge. Katri is also responsible for the successful organisation of this year's Estonian Annual Dental Meeting – thank you! I would also like to thank Marek Vink for his preventive work in paediatric dentistry and Ülo Pintson for his communication with the Estonian Health Insurance Fund. I would like to thank Chairman of the Council Tenno Jänes and Vice Chairman Andrus Vuks, and also Taavo Seedre – Chief Adviser to the Ministry of Social Affairs in dentistry issues. Many of you have participated in the summer days of the Estonian Annual Dental Association, for which I would like to express my gratitude to Toomas Männaste.

I am delighted that this year, candidates to the Council of the Estonian Dental Association include professionals with long-term experience as well as younger applicants who have just recently graduated from the university and entered the labour market. The members of the Estonian Dental Association now have an opportunity to express their opinion and elect a new and even better Council. Developments in Estonian dental care depend on all of us and the more unanimous we are, the better we can contribute to healthcare politics.

On behalf of our diligent organising team, I wish you an enjoyable dental meeting! I hope you can find interesting lectures in the programme, and that interest and curiosity also accompany you while looking around at the fair. And let our Party Night with Singer Vinger as the headliner give a fresh boost to the beginning of autumn!



Yours,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Piret Väli'. The signature is stylized and written over a white background.

Piret Väli

# PROGRAMME

---

## FRIDAY, August 23

---

### THE MAIN PROGRAMME

#### Vanemuine Theatre

---

09:30	Greetings <i>Piret Väli</i>
09:35 – 11:00	Severe tooth wear: diagnosis and prognosis of cases with different etiology, material choice and restorative concepts. <i>Niek Opdam</i>
11:00 – 11:30	Break
11:30 – 12:15	3D diagnostics in endodontic, prosthetic and surgical procedures <i>Ülo Pintson, Liina Krünvald-Jaarman</i>
12:15 – 12:35	Ask an orthodontist! <i>Rita Nõmmela</i>
12:35 – 13:00	OPENING of the Estonian Annual Dental Meeting 2013, musical surprise!
12:30 – 14:00	Lunch
14:00 – 16:00	Dental erosion treatment: finding a solution through systematic approach. How to help a patient in a comprehensive manner? <i>Martin Martma, Kirsten Nigul, Reet Pallase, Piret Väli</i>
16:00 – 17:30	General Meeting of the Estonian Dental Associations, appointment of Council members of the Estonian Dental Association for the period of 2013 - 2016
17:00 – 18:00	Happy Hour at the Fair
20:00	Party at Püssirohu Kelder with Singer Vinger

---

### PROGRAMME FOR DENTAL NURSES

#### Vanemuine Theatre, Lobby hall

---

10:00 - 10:45	Table-top sterilizer: daily use and maintenance <i>Raivo Kreutzwald</i>
---------------	--

---

10:45 - 11:30	Dental equipment maintenance and most common mistakes <i>Villu Vatter</i>
11:30 - 12:30	Botulinum toxin as a treatment of mandibular joint disorders <i>Tiia Tamme</i>
12:30 - 14:00	Lunch
14:00 - 15:00	Arthrocentesis as a treatment of mandibular joint disorders <i>Oksana Jagur</i>
15:00 - 16:00	Impacts of alcohol in Estonia – knowledge and activities <i>Iisi Saame</i>
16:00 - 16:30	News on oral hygiene <i>Jana Olak</i>

31

# SATURDAY, August 24

ENG

## THE MAIN PROGRAMME

### Vanemuine Theatre

09:30 – 10:15	Sinusitis <i>Ene Kivirüüt</i>
10:15 – 11:00	Clinical decisions in periodontology. Risk assessment. <i>Ene-Renate Pähkla</i>
11:00 – 12:00	Innovative technologies and biomaterials in implantology and maxillofacial surgery (Institute of Dentistry of Riga Stradinš University) <i>Andris Bigestans</i>
12:00 – 13:00	Lunch
13:00 – 13:30	The relationship between bisphosphonate use and dental diseases <i>Tõnu Jõgi</i>
13:30 – 13:50	Bisphosphonate-associated teeth and jaw bone changes <i>Dagmar Marandi</i>
13:50 – 15:00	Periradicular microsurgery <i>Dmitri Ruzanov</i>
15:00 – 16:00	Root canal retreatment – does it serve any purpose? <i>Veiko Vengerfeldt</i>

# ABSTRACTS

---

## FRIDAY, August 23

---

### MAIN PROGRAMME

---

#### **SEVERE TOOTH WEAR: DIAGNOSIS AND PROGNOSIS OF CASES WITH DIFFERENT ETIOLOGY, MATERIAL CHOICE AND RESTORATIVE CONCEPTS.**

Niek Opdam

---

Tooth wear is an increasing problem in the modern western society. It is associated with erosion and bruxism and often a restorative treatment is recommended including an increased vertical dimension. The lecture involves those categories of patients that are considered as necessary to treat, especially the severe cases of tooth wear. What do we know about the etiology of tooth wear in those severe cases? When is a restorative treatment required? And when a restorative treatment is required, do we increase the bite? What restorative therapies are most suitable for severe tooth wear cases? Direct? Indirect? Composite? Ceramics? What materials do we use? These questions will be dealt in this lecture, based on literature, large clinical experience and findings from the ESO project, a clinical study performed in Nijmegen University on restorative treatment of severe tooth wear cases.

#### **3D DIAGNOSTICS IN ENDODONTIC, PROSTHETIC AND SURGICAL PROCEDURES**

Ülo Pintson, Liina Krünvald-Jaarman

---

The 3D image of the Cone Beam Computed Tomography (CBCT) is a revolutionary

innovation in the diagnostics of dental and maxillofacial pathologies, the establishment of treatment plans and the assessment of treatment results. Compared to a 2D image, the amount and accuracy of the available information is significantly greater; compared to ordinary computer tomography, the radiation load of 3D images is considerably lower. When planning a radiological examination, one must proceed from the need to optimise the radiation load and opt for the most suitable examination method. Numerous medical treatment guidelines and consensus reports help dentists make the correct choices when planning radiological examinations.

In addition to relevant European medical treatment guidelines, the report introduces various case histories from our practice: 3D scans have revealed dental root fractures, issues with root canal treatments; 3D scans have been used to plan the placement of implant dentures and the treatment of retarded tooth development, etc.

#### **3D IN ORTHODONTICS. ASK AN ORTHODONTIST!**

Rita Nömmela

---

A 3D scan enables an orthodontist to compile a more precise treatment plan. It would be useful to perform the scan on patients with retinated canines if an orthopantomogram shows that a tooth is located disadvantageously. A 3D scan is also necessary for patients who have various problems with the temporomandibular joint in order to ascertain the extent of damage to the



capitulum mandibulae.

Dentists' excellent knowledge of teeth anatomy, tooth eruption, growth and development of jaw bones and the functions of the maxillofacial area allow avoiding various anomalies which affect single teeth and dentition in general. The better use of information collected from orthopantomograms and the timely removal of deciduous canines by dentists would help to reduce the number of children who need orthodontic treatment of retinated canines.

The cooperation of dentists and orthodontists could be even better than it is today.

**DENTAL EROSION TREATMENT: FINDING A SOLUTION THROUGH SYSTEMATIC APPROACH. HOW TO HELP A PATIENT IN A COMPREHENSIVE MANNER?**

Martin Martma, Kirsten Nigul, Reet Pallase, Piret Väli

.....

**Forms and diagnostics of dental erosion**

As doctors, we see patients suffering from dental erosion on a daily basis. At first sight, the treatment of such patients seems very complex and thus, the problem of dental erosion is not addressed comprehensively – it mostly concentrates on treating the consequences. For successful treatment, however, it is essential to determine the etiology and nature of dental erosion. Once we know the etiology of dental erosion, it becomes easier to plan the treatment. This lecture offers an introduction to the forms and various diagnoses of dental erosion. In addition, some specific case histories will be introduced.

**The role of orthodontic treatment in treating dental erosion**

In many cases, orthodontic treatment facilitates the restoration of eroded teeth, mainly by offering better opportunities for the

restoration of the aesthetic appearance of front teeth. This presentation focuses on the options of orthodontic treatment based on specific case histories.

**Prosthetic treatment of dental erosion**

This presentation is based on particular case histories of dental erosion. It provides an overview of the possibilities of prosthetic treatment in treating dental erosion – what to focus on and what to avoid in order to achieve a better result.

**The role of surgery in the treatment of dental erosion**

This lecture discusses the surgical treatment options of dental erosion. Crown lengthening surgery often proves helpful in lengthening the clinical crowns of teeth that have eroded or shortened due to excess eruption. When to opt for crown lengthening surgery and which nuances to consider upon planning such a procedure?

.....

**DENTAL NURSES PROGRAMME**

.....

**TABLE TOP STERILISER: DAILY USE AND MAINTENANCE**

Raivo Kreutzwald

- .....
- Terms and definitions related to sterilisation
  - The definition of a table top steriliser based on the standard EN13060
  - Programmes of a modern steriliser and their operation; comparison with older types of sterilisers
  - Daily use and maintenance of sterilisers
  - Inspection possibilities of sterilisers

**DENTAL EQUIPMENT MAINTENANCE AND MOST COMMON MISTAKES**

Villu Vatter

The lecture covers the following topics:

- The hygiene and maintenance of dental care equipment
- Surfaces of dental care equipment
- Aspiration system
- Water system
- Filter system
- Maintenance of rotating instruments

**BOTULINUM TOXIN AS A TREATMENT OF MANDIBULAR JOINT DISORDERS**

Tiia Tamme

Botulinum toxin (BTX) is the first bacterial neurotoxin that was introduced as a medication. BTX has been used for over thirty years, but the number of medical fields where it is introduced to treat various disorders is increasing constantly.

BTX has been used with success in the treatment of many maxillofacial disorders. By dividing the pathological conditions of the head and neck into neuromuscular and neurosecretory disorders, both groups can be successfully treated with the botulinum toxin. The botulinum toxin is also widely used in the aesthetic medicine of the head and neck area as one of the most popular non-invasive procedures in Estonia and abroad. The production of the botulinum toxin involves artificial manufacturing of Clostridium botulinum, which is a G+ obligatory anaerobic microorganism. There are 8 serotypes of Clostridium botulinum: A, B, C1, C2, D, E, F, G; the first two cause botulism in the human organism. The

toxin blocks the release of acetylcholine from pre-synaptic neurons by causing temporary neuromuscular paralysis. There are 7 different Botulinum toxin preparations currently available. Five of them are BTX-A (Botox, Dysport, Xeomin, Prosigne, PurTox) and two are BTX-B (Myoblocs, NeuroBloc) preparations.

In Estonia, only BTX-A is available (Botox 100, Vistabel and Dysport).

**ARTHROCENTESIS AS A TREATMENT FOR MANDIBULAR JOINT DISORDERS**

Oksana Jagur

Temporomandibular joint disorders (TMD) cause pain and dysfunction in millions of patients all over the world (Reston et al., 2003). Around 30–40% of the general population display at least one symptom indicative of TMD (Bessa-Nogueira et al., 2008). About 3.2% of the world’s population suffer from arthritis; 10–15% of those people suffer from the destruction and function loss of the mandibular joint (Laskin et al., 2006).

TMD pathologies are more common in females (LeResche 1997, Bagis 2012, Rezaii et al., 2012, Sipila et al., 2013). The primary symptoms of mandibular joint disorders are pain, restricted mandibular movement, noises from the joints during jaw movement and locking. Temporomandibular joint disorders affect the patients’ daily quality of life by disturbing speech, eating and social activities (Voog et al., 2003; Jagur et al., 2012). Arthrocentesis is a minimally invasive surgical procedure and thus one of the most frequently used treatments for TMD. Arthrocentesis is the puncturing of a joint capsule to aspirate synovial fluid for diagnostic or treatment purposes. Arthrocentesis involves rinsing the joint capsule and, if necessary, the administra-

tion of medication into the capsule. The collected synovial fluid enables to determine the level of inflammatory mediators and cytokines.

Arthrocentesis is indicated if conservative treatment is ineffective; in stages I–III of the Wilkes classification, where the clinical symptoms prevail without the appearance of radiological symptoms in bone structures (disc displacements); and in case of osteoarthritis.

Several arthrocentesis methods may be used (one syringe, two syringes, arthrocentesis under hydraulic pressure, etc.). Tartu University Hospital uses arthrocentesis since 1998, primarily employing the “push-and-pull” technique. During arthrocentesis, the cytokines and inflammatory mediators are flushed out (Voog et al., 2003; Kaneyama et al., 2004; Dimitroulis et al., 2005; Gulen et al., 2009) and intracapsular adhesions are released (Gulen et al., 2010), as a result of which the symptoms are relieved – the pain decreases and the ability to open the mouth improves (Nitzan et al., 1997; Alpaslan et al., 2001).

Complications are rare. The most frequent of them are preauricular swelling, temporary changes in occlusion, nerve damage and passing post-operative pain.

The analysis of the treatment results revealed that arthrocentesis is effective for pathologies with shorter duration (Sakamoto et al., 2000). Arthrocentesis yields the best results in combination with conservative treatment (Ghanem, 2010; Machon et al., 2011).

**IMPACTS OF ALCOHOL IN ESTONIA – KNOWLEDGE AND ACTIVITIES**

lisi Saame

.....

The presentation provides an overview on the prevalence of alcohol consumption in Estonia and the factors influencing it. The impact of alcohol consumption on the society and individuals, and the evidence-based possibilities of reducing the alcohol consumption related damage are also discussed. The presentation introduces the key standpoints of the Green Book on alcohol policy, which is currently being compiled in Estonia, including the options of the healthcare sector in reducing the alcohol consumption related damage. It also sheds some light on the activities of the National Institute for Health Development regarding its work in preventing the overconsumption of alcohol.

**NEWS ON ORAL HYGIENE**

Jana Olak

.....

The importance of clean teeth and the necessity of plaque removal must be explained to patients frequently. Every day, we encounter questions about which toothpaste and toothbrush to use. Toothpastes available on the market are continually improving and new active ingredients are introduced. However, the main goal remains the same: toothpastes must be effective, strengthen the enamel and help to prevent or slow down the development of caries. According to the current general recommendation, one should still use toothpaste with fluoride content. To stop the beginning caries, using toothpaste with merely fluoride is no longer sufficient – rather, the application of toothpastes with calcium and other minerals should be preferred. What is the best recommendation for patients? Brushing teeth seems like a tedious task, especially for children. In order to make it more pleasant and easier, new toothbrushes with various operation principles have been developed.

---

# SATURDAY, August 24

---

## MAIN PROGRAMME

---

### SINUSITIS

Ene Kivirüüt

---

#### The lecture covers the following topics:

Mucous membrane of the nose as a protective organ. Mucociliary transport. The development mechanism of sinusitis. The causes and effects of the blockage of sinus ostia. The diagnostics of rhinosinusitis: acute and chronic sinusitis. The treatment principles of rhinosinusitis: conservative and surgical treatment.

### CLINICAL DECISIONS IN PERIODONTOLOGY. RISK ASSESSMENT.

Ene-Renate Pähkla

---

This presentation aims to introduce the issues a gum treatment specialist encounters in their work in Southern Estonia. The problems that occur in establishing the prognosis of periodontitis treatment, the analysis of various treatment options and assessing the risk of peri-implantitis are illustrated through three case histories. A prognosis is the prediction of the course of a disease based on empirical data. Among other information, these data should include the stage of the disease, the determined course of treatment, the skills and opportunities of the treatment specialist and the patient's response to the treatment. The assessment of alternative treatment plans is unavoidable in clinical decision-making.

The most acceptable method of determining a prognosis and describing life

expectancy in medicine is the scientific approach. Unfortunately, the available data may represent the so-called coarse statistics, which might not support our clinical decision-making. Analysing data is also increasingly difficult because of the constantly increasing flow of information.

Can we rely on measures such as computer programmes or Irobots? This also gives rise to the question: "What is an ideal treatment plan?" Does such a thing exist at all, and if yes, from whose viewpoint?

The aim of this presentation is to invite colleagues to show tolerance towards each other and patients, and to cherish the art of doctoring.

### INNOVATIVE TECHNOLOGIES AND BIOMATERIALS IN IMPLANTOLOGY AND MAXILLOFACIAL SURGERY (INSTITUTE OF DENTISTRY OF RIGA STRADINŠ UNIVERSITY)

Andris Bigestans

---

Diversity of different fields, surgical procedures and subspecializations of oral and maxillofacial surgery makes this speciality one of the most attractive and interesting among all others in medicine. During last decades of this and past century many achievements of science had been introduced into our daily practice. These would be different types of biomaterials for soft and hard tissues replacement, surface modifications of dental implants, utilization of various softwares for orthognatic surgery procedures and of course experience of our colleagues from abroad to implement

something the first time in history of Latvia. We as a team would like to share our experience and show some of results which were achieved during these 20 years.

## **INTRODUCTION TO BISPHOSPHONATES AND THEIR USE IN ONCOLOGY AND HAEMATOLOGY**

Tõnu Jõgi

.....

In order for bone tissue to renew and maintain its strength, a balance between bone resorption and bone remodelling is necessary. In bone renewal, a key element is creation of new niches by osteoclasts, which attract osteoblasts. Bisphosphonates are chemical compounds, which bind calcium hydroxyapatite in bone and reduce bone resorption; they block the function of osteoclasts and increase their apoptosis. Recent research reveals that bisphosphonates also reduce the synthesis of growth factors necessary for angiogenesis, and cause hypoxia. In the treatment of osteoporosis, alendronate, ibandronate, risendronate, the combination of alendronate and colecalciferol, and the more recent drug strontium ranelate, are widely used. Their biological efficiency varies, and the drugs are usually consumed orally. In oncology and haematology, intravenous infusion is preferred. In Estonia, the most widely used preparations are pamidronate and zoledronic acid, the latter affecting both osteoclasts and osteoblasts. The bisphosphonate retention rate is related to the pace of bone tissue renewal; however, bisphosphonates remain in the skeleton for years.

A tumoral disease may also affect bones in the form of lytic or sclerotic lesions, or both simultaneously. With myeloma, lytic lesions are often encountered in the skeleton. In case of solid tumours, bone metastases are a sign of an advanced disease. Bone metastases occur more frequently with prostate

and breast cancer (65-75%), lung cancer (30-40%), kidney cancer (20-25%), thyroid cancer; and less frequently with colorectal cancer, gastric cancer, etc. If a patient has only bone metastases with a type of cancer sensitive to breast or prostate hormone treatment, the prognosis is rather good and the patient may receive treatment with bisphosphonates for years. On the other hand, in the case of metastazition of several organ systems (e.g. bone metastases and metastases of parenchymatous organs), the patients' prognosis is worse, lifespan shorter, and thus the period of bisphosphonate use also considerably shorter.

A skeletal related event (SRE), primarily a pathological bone fracture occurring due to bone metastases or collapse of the vertebrae in the spinal column, significantly affects the patient's quality of life. Oncological treatment, especially hormone treatment, promotes deterioration of bone tissue, increases the likelihood of SREs and slows recuperation. Most bisphosphonates have an effect on lytic lesions, reducing bone resorption and the likelihood of skeletal related complications, while also preventing the formation of new bone metastases. Zoledronic acid affects both lytic and sclerotic lesions.

In Estonia, there is no comprehensive data on the condition of patients' teeth upon diagnosing a tumoral disease and starting oncological treatment. Usually oncologists do not document the condition of teeth, but it is possible to monitor patients' visits to a stomatologist via digital health records. Oncospecific treatment often further deteriorates the condition of patients' teeth. Unhealthy teeth and root ends can also be the source of infection. An important complication of bisphosphonate treatment used in oncology and haematology is the development of osteonecrosis of the jawbone.

The risk is increased by invasive procedures like tooth extraction, periodontal surgery (including crown lengthening, bone transplantation, gingivoplasty), periodontal deep cleaning (can be replaced with an ordinary supragingival plaque removal by a hygienist), apicotomy, i.e. surgical root canal treatment (can be replaced with ordinary conservative root canal treatment), placement of dental implants.

### **BISPHOSPHONATE-ASSOCIATED TEETH AND JAW BONE CHANGES**

Dagmar Marandi

.....

Bisphosphonates (BP) are used to treat diseases that affect bone tissue – osteoporosis and bone metastasis – to reduce the deterioration/weakening and destruction of bone tissue, and slow down the loss and demineralisation of bone mass. Bisphosphonates decelerate the metabolism of bones and reduce the progression of bone metastases, the occurrence of pathological fractures, decrease pain and improve the patient's quality of life. Bisphosphonates are also used in the prevention and treatment of diseases related to disorders of calcium and phosphate metabolism. For instance, bisphosphonates are widely used for the treatment of osteoporosis.

The adverse effects of bisphosphonates in the maxillofacial area are rare but severe. The most common of those effects is the bisphosphonate-related osteonecrosis of the jaw (BRONJ), which is more frequent in the mandibular area. This complication mainly occurs in patients with cancer and bone metastases, whose treatment involves large intravenous doses of bisphosphonates. It is known that oral administration of bisphosphonates does not produce any adverse effects or the appearance of the effects takes longer (up to 3 years before being diagnosed with BRONJ). As the half-life of

the elimination of bisphosphonates is relatively long, they accumulate in the bones for several months or even for years, thus increasing the concentration of the medicine and the risk of developing BRONJ.

BRONJ is diagnosed in patients who are treated with bisphosphonates, but not with radiation therapy, and the bone lesion remains exposed for over 8 weeks. This condition is often accompanied by pain, swelling, lesions, inflammation or abscesses of soft tissues, nerve dysfunctions, and oroantral fistulas in the maxilla.

The risk factors of BRONJ are divided into 3 groups: (i) administration of BP – intravenous or oral, in connection with the dosage and the duration of the treatment; (ii) systemic factors – a malevolent process (breast or prostate cancer), myeloma, diabetes, osteoporosis, pharmaceuticals (steroids, immunosuppressants); (iii) local factors – procedures in the oral cavity (tooth extraction, periodontal surgery, placing implants).

The disease may also be divided into different stages based on the size of the lesion, changes in the mucous membrane, pain and the inflammation of the bone.

The cornerstone of preventing BRONJ is a thorough check-up of the oral cavity before commencing treatment with BP. All diseased or potentially diseased teeth must be extracted, root canal and gingival treatment must be carried out and any sources of trauma must be eliminated if the patient has dentures.

If, despite preventive measures, the patient has developed BRONJ, the treatment focuses on the management of pain and inflammation, and the removal of necrotic bone and sequesters in the area of the lesion. The treatment should include minimal surgical intervention, while daily mouth rinses and proper oral hygiene should be preferred. An

extensive surgical elimination of the necrotic bone lesion is the last resort for patients whose condition has not improved enough through conservative treatment or in case of pathological bone fractures.

### **PERIRARICULAR MICROSURGERY**

Dmitri Ruzanov

.....

In today's world where we eagerly place implants, do we really need apicotomy? What if a periapical cyst relapses? Is devitalisation of adjacent teeth always necessary? – These questions arise when root-end resection is considered or a large root-end cyst is discovered during x-ray.

Recent years' developments have brought along increasingly wider application of the surgical microscope in dentistry. Today, the use of a microscope during conservative root canal treatment is no longer questionable. And the role of this tool is even more important during surgical intervention. Powerful magnification and better ergonomics allow performing this complicated procedure in a precise and clean manner, with minimal trauma. Fulfilling such goals, however, requires different technical equipment – primarily microsurgical instruments. Changes have occurred in instruments, surgical techniques and biological comprehension, i.e. why we do what we do.

The lecture covers the following topics: indications for contemporary microsurgical root canal treatment, case selection and the required planning. It also gives an overview of the microsurgical technique and equipment, and is followed by a discussion on how to treat root-ends, bone crypt and soft tissues.

### **Participants develop their practical skills in the following areas:**

- Diagnostics: anatomical anomalies and conservative treatment-related complications
- Case selection algorithm: retaining a tooth vs. replacing it
- Teamwork: dividing work and responsibility
- Mutual communication between dentists: how to guide the patient

### **NON-SURGICAL ROOT CANAL TREATMENT – IS THERE A POINT?**

Veiko Vengerfeldt

.....

The first part of the lecture will define success in root-canal treatment. After that the lecture covers some of the retreatment possibilities and methods which are used or have been used in the past in endodontic retreatment. Some of the methods are described in detail, the benefits and drawbacks are discussed. Also there will be a short glimpse in the future – what are the new methods coming to market. Lecture will also cover some side aspects of retreatment in endodontic, like pre-endodontic build up (temporization) of the tooth and it's relation to isolation, endodontic microbiology and post endodontic rehabilitation.

At the end of the lecture the participant should know how, why and which are the benefits and drawbacks of different retreatment methods used in endodontic.

---

# LECTURERS

---

40



## NIEK OPDAM

Dr. Niek Opdam, born in 1956, graduated as a dentist in 1980.

He is a senior researcher at the University of Nymegen, The Netherlands and author of several publications

on posterior composites. In 1998 he finished his PhD on a thesis "Clinical procedures for posterior composite restorations". He is teacher in post-graduate courses for dentists in posterior composites and cosmetic dentistry with direct techniques in the Netherlands and Belgium. The main focus of research is secondary caries, restorative treatment of patients with tooth wear and practice based research in restorative dentistry. Until 2009, Niek Opdam had a private general practice in Ulft in the Netherlands. Since January 1st he reduced his private practice to patients that are referred to him with special problems such as extreme tooth wear and cosmetic problems that can be treated with adhesive techniques.



## ÜLO PINTSON

Ülo Pintson graduated from the University of Tartu in the specialty of dentistry in 1986; in 1987, he completed his residency in oral and maxillofacial surgery.

He works as an oral and maxillofacial surgeon at the oral and dental implant surgery clinic AS Ode and at the Department of Maxillofacial Surgery of the Tartu University Hospital.

He has previously worked as an assistant at the Dentistry Clinic of the Tartu University Hospital; currently he holds lectures about local anaesthetics and dental implants.

His practical work focuses on the treatment of complex dental defects through augmentation of bone and soft tissue and implantation. He has participated in relevant additional training courses in Germany, Sweden, Finland and elsewhere.

He has also published articles on implantation and other oral surgery related topics, and has held lectures and presentations in Estonia and abroad.



## LIINA KRÜNVALD-JAARMAN

I graduated from the University of Tartu in the specialty of dentistry in 1998, and completed my residency in restorative

dentistry in 2004. I have worked as a lecturer of prosthodontics at the University of Tartu, and passed various additional training programmes in Estonia and abroad. Since 2002, I work at the oral and dental implant surgery clinic AS Ode. My main areas include implant dentures, interdisciplinary dentistry, and aesthetic dentures.





## MARTIN MARTMA

Dr Martma is a dentist at Clinic 32 who specializes in aesthetic dentistry and prosthodontics. He graduated from the Faculty of Medicine at the University of Tartu and

continues his studies in residency on the subject of restorative dentistry. Dr Martma has been the president of the Estonian Dentistry Students' Association. He has participated in training courses in Estonia, Finland, Poland, Latvia, Spain and the U.S.A.



## KIRSTEN NIGUL

Dr Nigul is a dentist who graduated from the University of Tartu and specialised as an orthodontist. In 2004, she passed the examination Part II: Membership in Orthodontics

in her field of study at the Royal College of Surgeons of Edinburgh. She was awarded the Overseas Medal for it in 2005. Dr Nigul has participated in conferences and training courses in Estonia, France, England, Finland, Latvia, Lithuania, Russia, Dubai, and Australia. She is the head of training at the Estonian Orthodontic Society, a member of the European Orthodontic Society, and the Royal College of Surgeons of Edinburgh. Her subjects of interest within her specialty are: orthodontic treatment of periodontal and prosthodontics patients. Research interests: root resorption.



## REET PALLASE

Dr Pallase is a maxillo-facial surgeon whose field is dental treatment and oral surgery. She graduated from the Faculty of Medicine at the University of Tartu. Dr Pallase has partici-

parted in conferences and training courses in Estonia, Finland, Latvia, Poland, Sweden, Italy, the U.S.A, Monaco and Malta.



## PIRET VÄLI

Dr Väli is a dentist whose field is dental treatment, mainly prosthodontics. She graduated from the Faculty of Medicine at the University of Tartu. Dr Väli is a member

of the International College of Dentists and the American Academy of Cosmetic Dentistry. She has participated in training courses in Finland, Sweden, the U.S.A, Germany, Denmark, and in conferences held in Europe, as well as all over the world. She is the president of the Estonian Dental Association, Estonian representative at CED – Council of European Dentists, head of the E-health Stakeholders Group of the CED and CED's representative in the E-health Stakeholders Group formed by the European Commission.

## ENE KIVIRÜÜT

Employer: Tartu University Hospital Ear Clinic



## **ENE-RENATE PÄHKLA**

Dr. Ene-Renate Pähkla graduated from the University of Tartu in 1995 and specialised in stomatology in 1996. In 1996–1998

she furthered her studies at the University of Helsinki, focusing on restorative dentistry. Since 1998, she has been a faculty member of the University of Tartu, teaching periodontology. In 2007–2010 she pursued her doctoral degree at the University of Tartu and obtained the degree of Doctor of Philosophy in 2011. The topic of her dissertation was “Factors that Influence the Efficiency of Peridontitis Treatment”.



## **TÕNU JÕGI**

Oncologist,  
Haematologist.  
1985 University of  
Tartu, Faculty of  
Medicine.  
1986-1992  
University of Tartu,  
Institute of General and

Molecular Pathology, Immunology Laboratory, Junior Researcher.

1987-1992, Maarjamõisa Hospital,  
Head of Clinical Immunology Laboratory.  
1992-1997 Tartu University Hospital,  
Children’s Clinic, Department of Intensive  
Haematology and Bone Marrow Transplan-  
tation, Physician.

1997-2002 Estonian Oncology Centre,  
Radiotherapy and Chemotherapy Clinic,  
Physician.

2002-2013 North Estonia Medical Centre

Foundation; Oncology and Haematology  
Clinic, Oncologist-Senior Physician.  
2013- Tartu University Hospital, Haemato-  
logy and Oncology Clinic, Physician-Lec-  
turer.



## **DAGMAR MARANDI**

Dagmar Marandi has graduated from the University of Tartu, Faculty of Medicine, in the speciality of den-  
tistry in 1997. She continued her studies

in the residency of maxillofacial surgery,  
which she completed in 2004.

Currently, she is working at the Kaarli Den-  
tal Clinic in Tallinn as an oral and maxillo-  
facial surgeon, focusing on outpatient sur-  
gery.

She has participated in several professional  
training courses both in Estonia and abroad  
– in Austria, Germany, Finland, Sweden  
and other European countries – and has  
held presentations in Estonia and abroad.  
She has also published scientific articles in  
various magazines.

She belongs to the Estonian Association of  
Maxillofacial Surgeons, the Baltic Associa-  
tion of Maxillofacial and Plastic Surgery  
and the European Association for Cranio-  
Maxillofacial Surgery.



## DMITRI RUZANOV

Graduated from the University of Tartu in 2006. In 2009, completed residency in restorative dentistry at the University of Tartu, specialising in prosthetic dentistry and im-

plantology. In 2010, completed a specialised training course in implantology at Goethe University Frankfurt am Main.

Dr. Ruzanov has conducted a number of training sessions in Estonia, Latvia, Lithuania, Russia and Ukraine (in the subject areas of kofferdam, adhesive techniques, prosthetic dentistry and microinvasive implantology) and has been actively involved in developing the curriculum of the implantology subject course at Tartu University, where he also works as a guest lecturer.



## VEIKO VENGERFELDT

veikove@kliinikum.ee  
Married, 2 children

### Career

2004 - ... Kaselo Dental Clinic, endodontist  
2012-... Adoral Dental

Clinic, endodontist

2008 – 2012 Jaamamõisa Dental Clinic, endodontist

2005 - 2006 Stoma Dental Clinic, dentist  
Since 2005.02 assistant in University of Tartu, Medical department, Department of Stomatology

### Education

2010 - ... University of Tartu, Medical Department, PhD student

2003 - 2006 University of Tartu, Medical Department, Department of Stomatology, postgraduate student (endodontist)  
1998 - 2003 University of Tartu, Medical Department, Department of Stomatology

### Administrative responsibilities

2006 - ... Estonian Dentistry Association (EDA) council member

2003 - ... Estonian Dentistry Association (EDA) member

2007 - 2010 Estonian Dentistry Association (EDA) board member

2002 - 2003 Estonian Dentistry Students' Association (EstDSA) president

1999 - 2003 Estonian Dentistry Students' Association (EstDSA) member

### Research activity

Degree information Veiko Vengerfeldt, PhD Student, (sup) Reet Mändar, Mare Saag, Chronic apical periodontitis: causative agents and pathogenetic mechanisms), University of Tartu, Faculty of Medicine, Department of Microbiology.

Field of research 3. Health, 3.11. Biochemistry, Genetics, Microbiology, Biotechnology, Molecular Biology, Cell Biology, Biophysics and Bioinformatics relating to Health Studies. Current grants & projects Imbalance of microflora as the risk factor for chronic inflammatory diseases and its correction. Supervised more than 10 research on the field of endodontic for undergraduate students.

### Lectures and publication

More than 100 lectures and hands-on courses held in Estonia, Latvia, Lithuania and Ukraine. Favorite topics are endodontic microbiology, endodontic instruments, cleaning and shaping of root canals, irrigation, temporization, differential diagnoses of endodontic diseases, postendodontic restorations etc.



## **RAIVO KREUTZWALD**

Telephone: 5161443  
raivo@abmedical.ee

I was born in Rakvere, Estonia, on 22 January 1966 and I currently

live in Tartu. I am married and have two daughters.

44

### **Education**

1984–1991 Tallinn University of Technology, Faculty of Mechanics, apparatus construction. Mechanical engineer;  
1994–1997 Tartu Language School. English.

### **Professional experience:**

1998–until present: maintenance engineer at AB Medical Teeninduse OÜ; installation, maintenance and repair of medical equipment.

1996–1998 AS MRE; engineer; installation, maintenance and repair of medical equipment.

1991–1996 AS Tarmeko; specialist of the repair and mechanics plant. Arrangement of the maintenance and repair of furniture manufacturing equipment.

### **Additional training**

2012 Getinge Clean seminar; training on new cleaning substances for disinfection equipment.

2009 Trumpf Medizin System GmbH; maintenance and repair training of iLED surgical lights;

2009 Trumpf Medizin System GmbH; maintenance and repair training of surgery tables TruSystem 7500;  
2008 Franke Finland OY; maintenance and repair of DEKO disinfection equipment;  
2008 Getinge AB; installation, maintenance and repair of mid-size and large sterilisers;  
2006 BCS Koolitus AS; Microsoft certified Partner for Learning Solutions; MOC2261 User support for MS Win XP;  
2005 Getinge Lunatron ApS; training on T-DOC management software for medical instruments;  
2005 Trumpf Medizin System GmbH; maintenance and repair training of surgery tables;  
2003 Richard Wolf GmbH; use, maintenance and repair of electronic endoscopic devices;  
1998 Installation of central sterilisation systems arranged by Sauter AG in six Estonian hospitals.



## **VILLU VATTER**

Dr. Villu Vatter graduated from the University of Tartu as a stomatologist in 1991. He has worked at the Tallinn Dental Clinic and Danderyd Hospital, Sweden. Since 1993 he is a

manufacturer of dental care equipment and x-ray devices in Finland. He is the regional sales manager of dental care equipment to dental facilities at PLANMECA GROUP ([www.planmeca.com](http://www.planmeca.com)). In 1993-2013, he was the manager of PLANDENT EESTI OÜ ([www.plandent.ee](http://www.plandent.ee)).



## TIIA TAMME

After graduating from Koidula High School I enrolled at the University of Tartu and obtained the diploma of Physician-Stomatologist in 1989. In 1991–1994 I completed my residency in maxillo-

facial surgery, followed by six months of further training at the Mayo Clinic in Rochester, MN, USA. In the years 1996–2000 I pursued my doctoral studies at the University of Tartu. In 2005 I was awarded the degree of Doctor of Medicine. Since 1994, I work as a physician-lecturer in the department of maxillofacial surgery at the Dentistry Clinic of the Tartu University Hospital. As of 2006, I am a faculty member of the University of Tartu and as of autumn 2011, I work as an Assistant Professor of Maxillofacial Surgery. I am a council member of the International Association of Oral and Maxillofacial Surgeons and I belong to the following professional and research organisations: European Academy of Facial Plastic Surgery, European Association for Cranio-Maxillofacial Surgery, Baltic Association of Maxillofacial and Plastic Surgery, Estonian Association of Maxillofacial Surgery, and the Estonian Society of Plastic and Reconstructive Surgery. I have published 12 research articles. Seven research articles have been published internationally.

### Current research projects:

1. Findings in the mandibular joint and muscles of mastication before and after orthognathic surgery with and without intraoperative injection of the botulinum toxin into the muscles of mastication, and correlation with post-operative facial cranium stability (doctoral thesis of Dr. Heleia Nestal Zibo).
2. Treatment of hypersalivation with botulinum toxin (in children with cerebral palsy and adults suffering from Parkinson's disease).
3. Treatment of myalgia and atypical pains with botulinum toxin.
4. The usage of stem cells from adipose tissue and platelet-rich plasma in regenerative medicine.

45

Lecturers



## OKSANA JAGUR

Date of Birth:  
31.05.1977

Address: University of  
Tartu, Department of  
Stomatology  
L. Puusepa 8, 51014,  
Tartu, Estonia  
Phone: +372 731

8237, +372 515 8910  
oksana.jagur@kliinikum.ee

### Education and employment

1984 - 1992 Abja-Paluoja Elementary  
School

1992 - 1995 Viljandi Russian Gymnasium

1995 - 2000 Undergraduate student,  
Department of Stomatology,

Faculty of Medicine, University of Tartu

2000 - 2001 Intern, Department  
of Stomatology, Faculty of Medicine,  
University of Tartu

2001 - 2006 Resident in the field of oral and maxillofacial surgery. Department of Stomatology, Faculty of Medicine, University of Tartu  
 2006 - 2013 PhD student, Department of Stomatology, Faculty of Medicine, University of Tartu  
 2006 - Maxillofacial surgeon in Tartu University Hospital, Clinic of Stomatology  
 2004 - Maxillofacial surgeon, Dr. Aino Rull Dentistry in Viljandi  
 2011 - Maxillofacial surgeon, "Stigma" private clinic

### Membership in professional societies

2007 - European Association for Oral and Maxillofacial Surgery  
 2003 - Estonian Association for Oral and Maxillofacial Surgery  
 2002 - Baltic Association for Maxillofacial and Plastic Surgery

### Research

Major areas of research include problems related to TMJ. I am especially interested in modern TMJ diagnostic methods and surgical treatment. Primary areas of research include the influence of TMJ pathology/pain on daily life activities in relation to biochemical markers of bone turnover and 25(OH) D level. Four of my articles have been published internationally and I am also a co-author of the chapter "Temporomandibular joint arthroscopy versus arthrotomy" in the book "Regional Arthroscopy". I have given oral and poster presentations at seven leading conferences in the field.

### Projects:

ETF 6591 – "Temporomandibular joint involvement by rheumatoid arthritis with special reference to pain modulation, joint tissue destruction and quality of life. A longitudinal study"

SF0180081s07 – "Connective tissue and vascular injury in chronic disease: epidemiology, endogenous and exogenous factors and health outcomes"



### IISI SAAME

Iisi Saame graduated from the Faculty of Medicine at the University of Tartu in 1993 (specialised in general medical care in 1997) and completed her residency in health

care management in 2000. In 2009, she obtained her MSc degree in Public Health. In 2000-2005, she worked as the Head of Tartu University Hospital Children's Clinic, in 2005-2009 as the Senior Specialist of the Department of Public Health at the Ministry of Social Affairs, and since 2009 she is an expert of the National Institute for Health Development. Iisi Saame has participated in the health care management training programme (Denmark, 2004), in various public health conferences, seminars and study trips arranged by the WHO (in 2009 and 2011 in Finland, in 2010 in Sweden and in the Netherlands), as well as in motivational interviewing training course (from 2010 to 2012). Since 2011, she is continuing her studies in residency to become a family physician.



## JANA OLAK

I work as a paediatric stomatologist's assistant at the University of Tartu Stomatology Clinic and as a doctor and lecturer at the University of Tartu Hospital. I graduated from

the University of Tartu in 1989. I give lectures on the prevention of tooth disease and paediatric stomatology at the Stomatology Clinic. I have participated in research projects on the efficacy of sugar substitutes in reducing dental caries and organised epidemiological research on dental caries in children. I have also thoroughly researched causes and effects related to patients' fear of dentistry. I am a member of the Association of Paediatric Dentistry.





Blank page with horizontal dotted lines for writing.



Blank page with horizontal dotted lines for writing.



Blank page with horizontal dotted lines for writing.









Blank page with horizontal dotted lines for writing.



---

## **EHL LIIKMELISUSEGA KAASNEVAD SOODUSTUSED**

- Soodushinnaga osavõtt iga-aastaselt Eesti Hambaarstide Päevadelt (mitmepäevane loenguprogramm ning tootjate- ja vahendajetepoolne mess)
- Soodushinnaga osavõtt kõikidest EHL-poolt korraldatavatest koolitustest ja loengutest
- Vastutuskindlustus (IF-Kindlustus), mis laieneb kõikidele EHL liikmetele ja on kaetud iga-aastaste liikmemaksudega. Vastutuskindlustuse omamine on alates 2013. aastast praktiseerivatele hambaarstidele kohustuslik tulenevalt EL seadustest
- Mobiilside operaatori ELISA sooduspakett, milles grupisisesed kõned on tasuta ja muud kõned ning andmeside on turuhinnast soodsamad
- Ravihaldusprogramm Hammas madalama kuurendiga
- Soodushinnaga osavõtt kõikidest EHL korraldatavatest seltskondlikest üritustest (EHL suvepäevad, EHL aastalõpu pidu, EHL aastapäevaüritused jne)
- TASUTA ajakiri „HAMBAARST“
- Teadustöök stipendiumi taotlemise võimalus

## **EHL PÕHIEESMÄRGID**

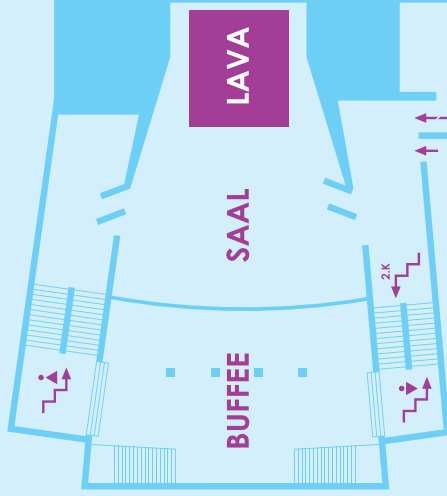
- Oma liikmete huvide ja õiguste kaitsmine
- Hambaravi puudutava tervishoiupoliitika kujundamine
- Hambaraviteenuse kvaliteedi tõstmine

# Eesti Hamba- arstide Päevad 2013 majajuht

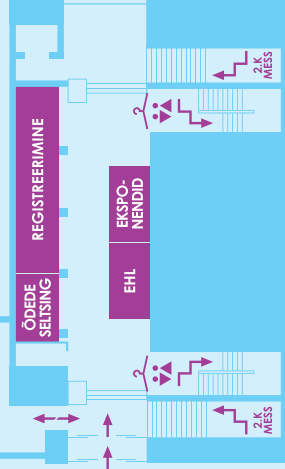
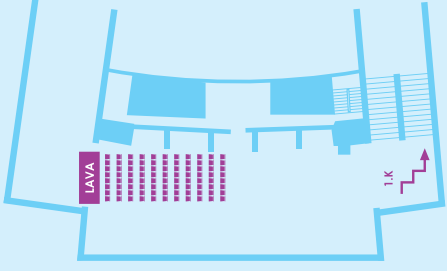
2. korrus  
Kontserdimaja  
MESS

60

1. korrus  
Teatrimaja  
Saal / Buffee



2. korrus  
Teatrimaja  
Fuajeesaal



1. korrus  
Kontserdimaja